

جزوه باما

دانلود جزوات، نمونه سؤالات
و پروپوزنت‌های دانشگاهی

Jozvebama.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دوره آموزش اقتصاد مقاومتی ۲

مدیران موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
بهمن ۱۴۰۲

تبیین اقتصاد مقاومتی در بیانات رهبری

- اقتصاد مقاومتی، اقتصادی که همراه باشد با مقاومت در مقابل کارشکنی دشمن، خبائث دشمن.
- اقتصاد مقاومتی، معنایش این است که، ما یک اقتصادی داشته باشیم که هم روند روبه رشد اقتصادی در کشور، محفوظ بماند هم آسیب پذیری‌اش کاهش پیدا کند، یعنی وضع اقتصادی کشور و نظام اقتصادی، جوری باشد که در مقابل ترفندهای دشمنان که همیشگی و به شیوه‌های مختلف خواهد بود، کمتر آسیب بیند و اختلال پیدا کند.
- اقتصاد مقاومتی، آن اقتصادی که در شرایط فشار، در شرایط تحریم، در شرایط دشمنی‌ها و خصومت‌های شدید، می‌تواند، تضمین کننده رشد و شکوفایی کشور باشد.

تبیین اقتصاد مقاومتی در بیانات رهبری

- اقتصاد مقاومتی، به معنای ریاضت اقتصادی نیست، به معنای در لاک خود رفتن نیست؛ یک معنای کاملاً معقول‌تر و عمیق‌تری دارد که قابل فهم و قابل دفاع است؛ و علاج هم همین است؛ ما باید بتوانیم یک اقتصادی را در کشور بوجود بیاوریم که در مقابل بحران‌ها و جذر و مدهای بین‌المللی، مقاوم باشد، آسیب نبیند؛ این لازم است.
- اقتصاد مقاومتی، یعنی اقتصادی که مقاوم است؛ با تحریکات و تکانه‌های جهانی، با سیاست‌های آمریکا و غیرآمریکا زیر و رو نمی‌شود؛ اقتصادی متکی است به مردم. با مقاوم‌سازی، محکم‌سازی پایه‌های اقتصاد، چه در شرائط تحریم، چه در شرائط غیر تحریم، بارور خواهد بود
- اقتصاد مقاومتی، یعنی ما اگر به نیروی داخلی، به ابتکار جوان‌ها، به فعالیت ذهن‌ها و بازوها در داخل، تکیه کنیم و اعتماد کنیم، از فخر و منت دشمنان خارجی، خودمان را رها خواهیم کرد؛ راه درست این است. معنای اقتصاد مقاومتی این است که ما نگاه کنیم، ظرفیت‌های بی‌پایانی را که در داخل هست جستجو کنیم، شناسایی کنیم، با برنامه‌ریزی درست و صحیح این ظرفیت‌ها را فعال کنیم، این استعدادها، بکار گرفته شوند.

تبیین اقتصاد مقاومتی در بیانات رهبری

- اقتصاد مقاومتی، فقط جنبه نفی نیست؛ اینجور نیست که اقتصاد مقاومتی معنایش، حصار کشیدن دور خود و فقط یک کارهای تدافعی باشد؛ نه، اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که به یک ملت امکان می‌دهد و اجازه می‌دهد که حتی در شرائط فشار هم رشد و شکوفایی خودشان را داشته باشند
- «اقتصاد مقاومتی» یعنی در داخل کشور ساخت اقتصادی و بنای اقتصادی جوری باشد که از نیروهای مردم استفاده بشود، کمک واقعی گرفته شود، برنامه‌ریزی شود، بنای اقتصادی استحکام پیدا کند.

تعریف اقتصاد مقاومتی

اقتصاد مقاومتی، اقتصادی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی و الگویی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام است که ضمن مقاوم‌سازی اقتصاد در برابر تهدیدهای نظام سلطه، تضمین‌کننده رشد و شکوفائی اقتصادی می‌باشد. این اقتصاد، مردم‌بنیان، عدالت‌محور، دانش‌بنیان، درون‌زا، برون‌گرا، پیشرو، فرصت‌ساز، مولد، با رویکرد جهادی و انعطاف‌پذیر است.

اقتصاد مقاومتی و مفاهیم مشابه

ریاضت اقتصادی

ریاضت اقتصادی به سیاستی گفته می‌شود که دولت‌ها برای مقابله با بحران اقتصادی یا کسری بودجه، به اقداماتی از این قبیل دست می‌زنند: کاهش یا حذف برخی خدمات عمومی، افزایش میزان مالیات، کاهش حقوق افاد، افزایش سنج‌های گوناگونی که اقتصاد را در معرض ریزش قرار می‌دهد، دست‌یابی مردم به نقش فعال و مؤثری دارند؛ در حالی که در ریاضت اقتصادی مردم نقشی منفعل و متأثر از سیاست دولت دارند.

- (ب) هدف اقتصاد مقاومتی رسیدن به رشد پویا و مقاوم‌سازی اقتصاد است؛ ولی در ریاضت اقتصادی هدف مقابله با بحران اقتصادی و کسری بودجه دولت است.
- (ج) اقتصاد مقاومتی عدالت‌محور است. یعنی تلاش می‌شود مؤلفه‌های عدالت اقتصادی محقق شود و همه مردم به رفاه مطلوب برسند؛ اما در ریاضت اقتصادی هیچ‌نگاهی به تحقق مؤلفه‌های عدالت اقتصادی نیست و رفاه عمومی کاهش پیدا می‌کند.
- (د) اقتصاد مقاومتی یک الگوی اقتصادی برای شرایط تحریم اقتصادی و غیر تحریم اقتصادی است؛ ولی ریاضت اقتصادی یک سیاست اقتصادی تنها برای مقابله با بحران اقتصادی و کسری بودجه است

اقتصاد مقاومتی و مفاهیم مشابه

تاب‌آوری اقتصادی

تفاوت تاب‌آوری اقتصادی و اقتصاد مقاومتی

یک سیستم اقتصادی تاب‌آور سیستمی است که بتواند شوک‌های موقت یا دائم را جذب کرده و خود را با شرایط به سرعت در حال تغییر وفق دهد، بدون اینکه ثبات خود را از دست بدهد. تاب‌آوری (آلفی) اقتصاد آوری در اقتصاد مقاومتی بخار شجرای طوار بحرانی سوه شواکلی اقتصادی مخار شجری: اتولتی که بازیابی توانایی گنج‌تنبه، حلقه‌ای اولیه بازوانی و ایسگندگی به و حلقه‌ای اولیه قابل‌داتکانه‌ها اقتصادی جمله‌مشروع یک و توانایی گویا چنان‌بظا شواک اقتصادی اسلام است که با توجه به مؤلفه‌هایش برای شرایط تحریم و شوک‌های اقتصادی و غیر آن است. اگر الگوی اقتصاد مقاومتی با مؤلفه‌هایش تحقق پیدا کند، همیشه توانایی اجتناب از شوک و بحران را در نهاد خود خواهد داشت.

- (ب) اجتناب از شوک و بحران در اقتصاد مقاومتی تنها با مؤلفه‌های مردم‌بنیانی، عدالت‌محوری، درون‌زایی، برون‌گرایی، روحیه جهادی و .. با رویکرد اسلامی تحقق پیدا می‌کند؛ اما در تاب‌آوری اقتصادی توانایی‌های مورد نظر لزوماً با مؤلفه‌های بیان شده محقق نمی‌شود.

مردم‌بنیانی

مردم اصلی‌ترین سرمایه‌ی نظام اسلامی بوده و هستند. نظام در طول سال‌های گذشته در عرصه‌های سیاسی توانسته است با استفاده از این ظرفیت، بسیاری از مسائل و مشکلات را حل کند. اما در تحقق مردم‌بنیانی الزاماتی همچون اعتقاد عرصه‌ی اقتصاد هنوز آن‌گونه که باید، از اعتماد مسئولین به مردم، گفتمان‌سازی ظرفیت مردم برای تولید و رشد کشور و مطالبه‌گری است. اطلاع‌رسانی‌های طراحی شده‌ی مدل‌های مناسب و توانمند شدن مردم را معظم انقلاب یکی از مهم‌ترین علل وجود لازم‌داری اقتصاد کشور، عدم شناخت ظرفیت مردمی و عدم استفاده از آن است. در صورتی که بتوان اقتصاد کشور را بر پایه‌ی مشارکت حداکثری مردم شکل داد، از حیث مقابله با تهدیدها و اثرپذیری از آنها مقاوم خواهد شد.

راه مقابله با فشارهای اقتصادی اجرای اقتصاد مقاومتی است. مردمی کردن اقتصاد با اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ و توانمندسازی بخش خصوصی، کاهش وابستگی به نفت، مدیریت مصرف، استفاده حداکثری از زمان، منابع و امکانات، و حرکت براساس برنامه و پرهیز از تغییر ناگهانی قوانین و سیاستها از ارکان اقتصاد مقاومتی بشمار می روند.

سید محمد
۱۳۹۱ / ۵ / ۳

دانش بنیانی

در عصر جدید، اصلی‌ترین عامل تعیین‌کننده در خلق ارزش اقتصادی، دانش است. دانش سرمایه‌ای پایان‌ناپذیر و متکی به انسان، یعنی اصلی‌ترین و پایدارترین دارایی هر کشور است. علاوه بر این، دانش دارایی‌ای است که با مصرف بیشتر، رویش بیشتری را در پی دارد. لذا اگر اقتصاد کشوری بر پایه‌ی دانش شکل گیرد (اقتصاد دانش‌بنیان) اولاً امکان رویش مستمر را دارد، ثانیاً پایدار و مستقل خواهد بود.

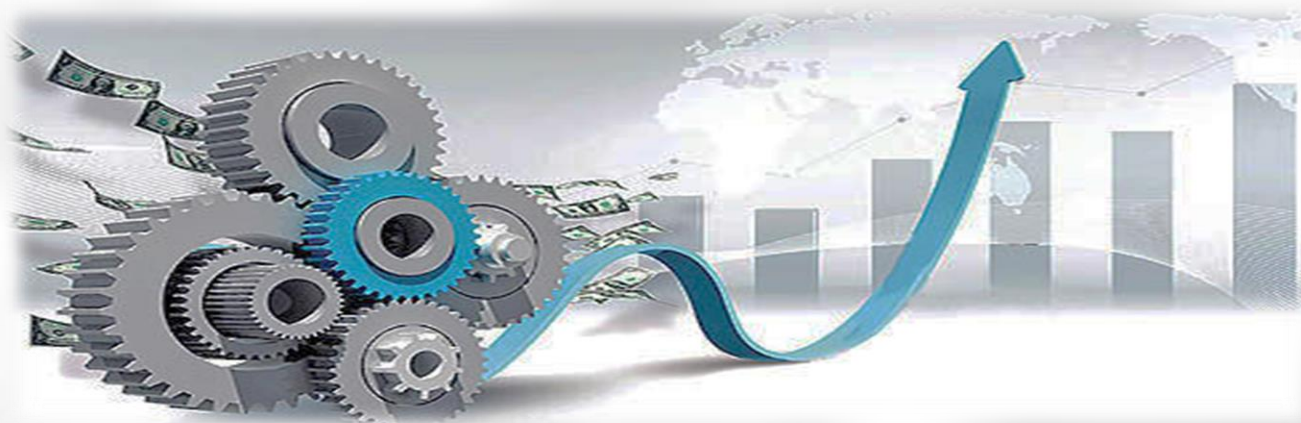
عدالت محوری

عدالت اقتصادی در جامعه زمانی محقق می‌شود که هر یک از افراد جامعه به حق خود از ثروت و درآمدهای جامعه برسند. این امر در صورتی ممکن است که تمام افراد جامعه واجد دو عنصر باشند. یکی درآمد و مصرف حداقل در حد کفاف، و دیگری شرایط مساوی در بهره‌مندی از انواع فرصت‌ها. درآمد و مصرف در حد کفاف از حقوق مسلم جامعه اسلامی است که باید اغنیا و دولت با مشارکت با هم این امر را محقق کنند. برای اینکه همه مردم براساس میزان تلاش و توانایی جسمی و فکری خود عادلانه از درآمدها و ثروت جامعه بهره‌مند گردند و عدالت اقتصادی در جامعه نهادینه شود و رفع فقر پایدار بماند لازم است شرایط بهره‌مندی از انواع فرصت‌ها (اقتصادی، اطلاعاتی، علمی، بهداشتی و سلامت) برای تمام مردم به‌صورت مساوی فراهم شود.

حد کفاف، آن حدی از درآمد و هزینه است که هر یک از افراد جامعه بتوانند با آن، نیازهای ضروری و متعارف خود را برطرف کنند. رفع نیازهای ضروری و حیاتی نیازمندان بر عهده اغنیا و حاکمیت اسلامی است. البته، رفع نیازهای غیرضروری بر اغنیا واجب نیست؛ ولی بر دولت اسلامی واجب است تا با برنامه‌ریزی، فقر نسبی را نیز از بین ببرد تا همه مردم در حد کفاف از ثروت و درآمدهای جامعه بهره‌مند شوند. تا رفع فقر نسبی در جامعه، نباید بهره‌مندی از همه فرصت‌ها را برای عموم مردم، اعم از فقیر و غیر فقیر به‌صورت مساوی قرار داد. بلکه تا پیش از رفع فقر مطلق و نسبی باید سیاست نابرابری عادلانه به نفع فقرا و برای رفع فقر را دنبال نمود. پس از رسیدن مردم به حد کفاف و رفع فقر مطلق و نسبی، بهره‌مندی مساوی از انواع فرصت‌ها امری عادلانه است.

درون‌زایی

درون‌زایی، یعنی استفاده از انواع فرصت‌ها و ظرفیت‌های انسانی، اقتصادی، علمی و ... برای دستیابی به اهداف اقتصاد مقاومتی است.

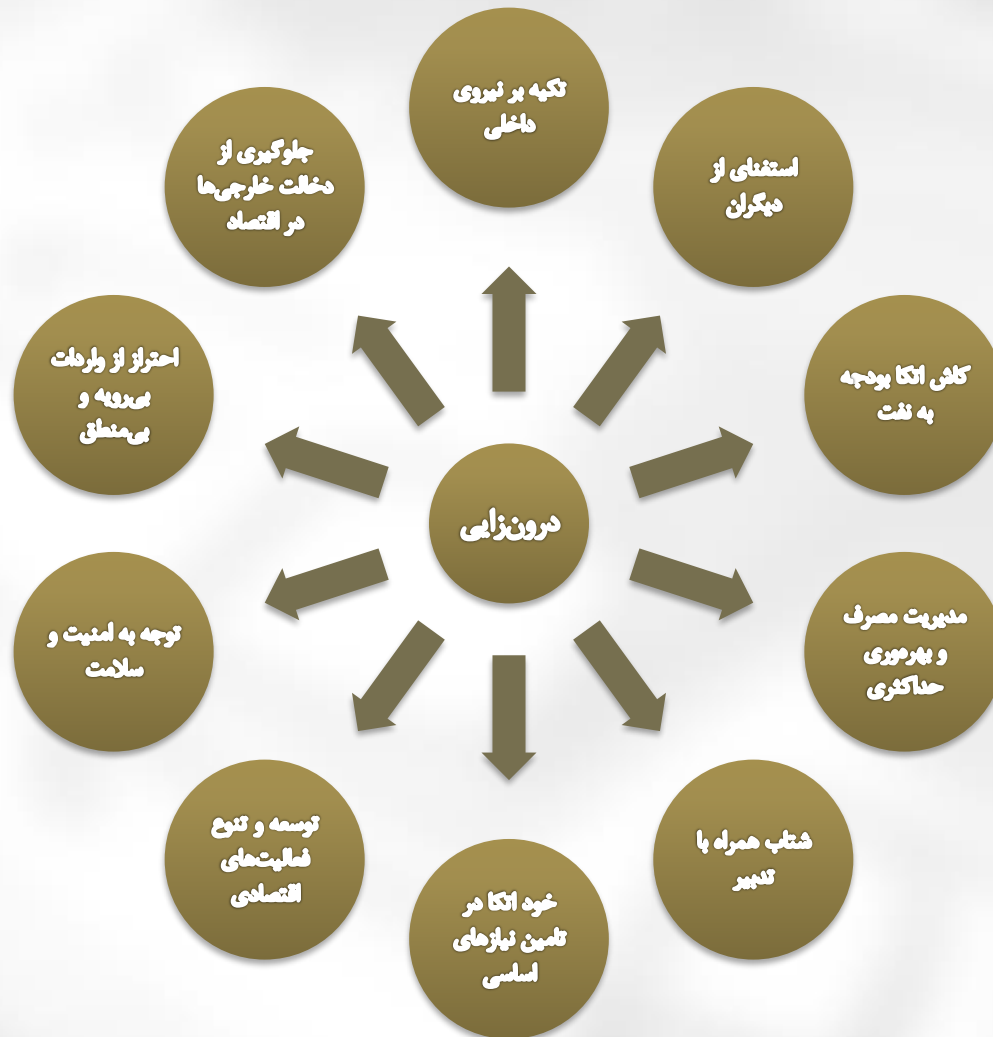

درون‌زایی

کشور ما از حیث منابع اولیه‌ی تولیدی، غنی و سرشار از معادن و سرمایه‌های طبیعی است. از حیث بازار مصرف هم وجود جمعیت بیش از هشتاد میلیونی یک بازار بزرگ برای شکل‌گیری تولید به‌صرفه و اقتصادی است. لذا رونق‌دادن اقتصادی که چه از نظر منابع اولیه و چه از نظر بازار مصرف به‌خارج وابسته نباشد، امری شدنی و مطلوب است. علاوه بر این، ظرفیت‌های مذکور (منابع غنی و جمعیت) این فرصت را به همراه دارد که زنجیره‌ی تولید تا آخرین حلقه‌های آن در کشور شکل بگیرد و حداکثر ارزش افزوده را نصیب تولیدکننده و کارگر ایرانی کند. ترکیب این دو نکته باعث می‌شود که بر نوعی از موضوعات تولیدی تمرکز کنیم که به «صنایع پیشران» معروف شده‌اند. با رونق این صنایع است که ده‌ها صنعت دیگر نیز رونق می‌یابد؛ صنایعی مانند ساخت‌وساز مسکن، نفت و گاز و خودرو مثال‌هایی از این گونه صنایع است.

درون‌زایی در اندیشه رهبری

عدم درون گرایی:

درون‌زایی غیر از درون‌گرایی است و به معنای عدم استفاده از فرصت‌های مفید جهانی نیست. درون‌زایی به هیچ عنوان نباید به انفعال، درون‌گرایی، خودبستگی، بریدن از فضای جهانی و راهبردهای انزواطلبانه تعبیر شود.

اعتماد به نفس ملی:

از لوازم مهم درون‌زایی، اعتماد به نفس ملی است و از جمله مصادیق اعتماد به نفس ملی، اعتماد، امید و خوش‌بینی نسبت به ساختارهای اقتصادی کشور است. چرا ما از قدیم و با ذهنیت برجامانده از زمان طاغوت، نسبت به اقتصاد ایران و اقتدار آن بدبین و بی‌اعتمادیم؟

استفاده از تمام ظرفیت‌های ارزش آفرین:

درون‌زایی یعنی عدم غفلت از استعداد‌های جوانان ایرانی و نادیده نگرفتن ظرفیت‌های بالای اقتصاد ایران؛ چه قابلیت‌های بالفعلی که سرمایه‌های انسانی و طبیعی ایران برای مولدیت دارند و چه قابلیت‌ها و مزیت‌های بالقوه‌ای که باید با تلاشی جهادگرانه از سوی یکایک مردم بالفعل شوند.

ورود به عرصه‌های جدید و بی‌رقیب:

درون‌زایی اقتصاد ایران مستلزم بهره‌مندی از همه‌ی توان‌ها و ظرفیت‌های مولد است. لذا باید تنوع بالایی در انواع مولدیت‌ها و فعالیت‌های اقتصادی داشته باشیم. سبد تولیدی کشور باید متنوع و جامع همه‌ی توانمندی‌های ایرانیان باشد.

توانمندی و مهارت‌افزایی:

یکایک ایرانیان و خانواده‌های ایران اسلامی باید نسبت به توانمندی و مهارت‌افزایی فرزندان خود حساس باشند. این مناسب نیست که پدران و مادران نسبت به راهبری تحصیلی و شغلی و آینده‌ی کاری فرزندان خود بی‌تفاوت باشند و یا آن‌ها را در مسیر رشته‌های دانشگاهی پُرتراکم و کم‌مهارت قرار دهند. کسب مهارت‌های شغلی، سواد اقتصادی و مالی و آگاهی‌های حقوقی از نیازمندی‌های جوان ایرانی برای درون‌زایی اقتصاد ایران است.

برون‌گرا

برون‌گرایی، به معنای بهره‌برداری از انواع فرصت‌ها و امکانات سایر کشورها در یک تعامل سازنده و مفید برای هر دو طرف که زمینه تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی را فراهم کند.

برون‌گرا

برون‌گرایی از طریق برنامه‌ریزی تولید داخلی متناسب با نیازهای صادراتی، توسعه دیپلماسی اقتصادی و تشویق سرمایه‌گذاری داخلی برای صادرات محقق خواهد شد. صادرات، ظرفیت کسب درآمد خارجی و افزایش سرمایه‌های ملی را به همراه دارد. ضمن این‌که اقتصاد صادرات‌گرا اقتصادی است که امکان رقابت در دنیا را برای خود فراهم می‌کند و خود را در سطح اقتصادهای برتر و قدرتمند نشان می‌دهد. صادرات کالا کشور را از فروش خام سرمایه‌ها و دارایی‌های خود مانند نفت نیز بی‌نیاز می‌کند.

دو سطح یک اقتصاد مقاومتی

شاید بتوان مهم‌ترین مؤلفه‌ی شناخت یک اقتصاد مقاوم را «تداوم رشد در شرایط فشارهای بیرونی» برشمرد. دست کم می‌توان دو سطح اقتصاد مقاوم را این‌گونه تعریف کرد:

نصاب اقتصاد
مقاومتی
(موقعیت
کمینه)

منتهای اقتصاد
مقاومتی
(موقعیت
بیشینه)

برای این که یک سیستم دارای حداقل استانداردهای اقتصاد مقاومتی باشد، باید در چهار رکن آسیب‌زدایی کرده باشد. به بیان دیگر، در صورت آسیب‌پذیری اقتصاد از کانال یک یا چند عدد از این ارکان، اساساً امکان مقاومت به حداقل می‌رسد و سرریز این ناتوانی موجب عقب‌نشینی در سیاست‌های خارجی یا نزول مقبولیت داخلی می‌شود. بر این اساس، کف یا کمینه‌ی یک اقتصاد مقاوم را می‌توان در شروط لازم رو به رو یافت.

تأمین امنیت خوراکی

اگرچه بیشترین تأکیدها در نظریات و تجارب توسعه، بر بخش‌هایی همچون صنعت و بخش مالی است، اما همچنان توانمندی بخش کشاورزی و صنایع وابسته به آن در تأمین آذوقه‌ی عمومی، گلوگاهی است که می‌تواند جامعه را از نصاب مقاومت بیندازد. به همین دلیل است که حتی پیشرفته‌ترین کشورها نیز تأکید خاصی بر محصولات استراتژیک کشاورزی و اعطای یارانه‌ها و سیاست‌های حمایتی تجاری آن دارند. حتی در دوره‌ای که شعار آزادسازی تعرفه‌ای و حذف یارانه سرلوحه‌ی جریان نولیبرال‌های اقتصادی قرار گرفته بود، هیچ‌یک از کشورهای غربی این سیاست‌ها را برای محصولات استراتژیک کشاورزی خود اعمال نکردند. وابستگی بی‌مهابا به واردات کالاهای راهبردی کشاورزی می‌تواند تنگه‌ای را به دشمنان نشان دهد که با بستن آن، امنیت غذایی مردم را به مخاطره بیندازند و در نتیجه مقاومت آن‌ها را به چالش بکشند. بنابراین در موقعیت مقاومتی نباید در خصوص سیاست‌های حمایت از کشاورزی و صنایع آن هیچ اهمالی صورت گیرد.

دست‌رسی دولت به منابع درآمدی

در صورت از دست رفتن عائدی دولت (به دلیل چسبندگی طرف مخارج دولت) نظام بودجه‌ای و در نتیجه توان اداره‌ی عمومی کشور به مخاطره می‌افتد. ممکن است بتوان برای یک یا چند دوره و اجباراً به ابزارهای پرهزینه‌ای مانند استقراض از بانک مرکزی (انتشار پول) متوسل شد، اما در میان‌مدت و بلندمدت نمی‌توان چنین کرد. تا پیش از رواج سیستم بانکداری الکترونیکی بین‌المللی، کافی بود که دولت‌ها در شرایط مقاومتی، درآمدهای خود را از دست ندهند. اما اکنون و در رویکرد تحریم‌های هوشمند، ایجاد درآمد برای دولت کافی نیست، بلکه دست‌رسی دولت‌ها به منابع درآمدی اهمیت دارد. به این دلیل که اگر مسیرهای انتقال درآمدهای خارجی به درون اقتصاد مختل شود، داشتن یا نداشتن درآمد تأثیر چندانی بر نتیجه ندارد و همان مشکل بودجه‌ای رخ خواهد داد. البته این مسأله مربوط به «درآمد با منشأ بیرونی» است. در نتیجه عدم وابستگی اقتصاد به یک یا دو منبع درآمدی خارجی مانند صادرات نفت و گاز، شرط بسیار ضروری، استمرار مقاومت است. این راهبرد خود به معنی تقویت درآمدهای دولت با منشأ داخلی است (یعنی افزایش سهم مالیاتی که ثمره‌ی رشد تولید داخل باشد و نه صرفاً جهش نرخ‌های مالیاتی).

عدم ورود به محدودهی ابر تورم

در شرایط مقاومتی نباید انتظار داشت که متغیرهای کلان اقتصادی هیچ تفاوتی با موقعیت عادی نداشته باشند. کاهش در تولید و سرمایه‌گذاری و به تبع اشتغال از پیامدهای منتظره است، اما متغیری که جهش و نوسان آن بیشتر و پیش‌تر از همه اثر تخریبی دارد، نرخ تورم است. حرکت اقتصادها به سمت دلاریزه شدن (سقوط اعتبار پول ملی) نیز نتیجه‌ی دیگر چنین فضایی است که به تضعیف انگیزه‌ی مقاومت می‌انجامد. این مسأله جدا از ضرباتی است که تورم‌های بالا بر پیکر عدالت و اخلاق وارد می‌سازد. تورم‌های بالا جبهه‌ی داخلی جدیدی می‌آفریند که مردم باید در این جبهه نیز بجنگند. تجربه‌ی موفق جمهوری اسلامی در کنترل تورم و بیکاری در دوران دفاع مقدس، از نقاط درس‌آموز و نشانه‌ی توانمندی بالقوه‌ی ما برای گذر از چنین عقبه‌هایی است.

حفظ حداقل‌های پدافندی

مصونیت سیستم‌های کلیدی داده‌های اقتصادی و مراکز خاص نیز از ارکانی است که در صورت رخنه‌ی دشمن می‌تواند در کوتاه‌زمانی به درهم‌ریختگی مناسبات اقتصادی و نابسامانی‌های اجتماعی بینجامد؛ مانند اختلال اساسی در شبکه‌ی پرداخت بین‌بانکی، زیرساخت‌های ICT یا نرم‌افزارهای مدیریت برق نیروگاهی و امثالهم.

تبیین و مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی

نصاب اقتصاد مقاومتی را می‌توان متأثر از رویکرد تدافعی و آسیب‌زدا دانست، اما افق رشد و بالندگی یک اقتصاد مقاومتی را باید در سطحی بالاتر از شروط لازم یافت. در این سطح که مسیر بهینه‌ی یک اقتصاد مقاوم است، باید دولت و مجلس و رسانه‌ها بر حداقل چهار جهت‌گیری، پایداری و برای آن برنامه‌ریزی کنند

به کارستن این چهار رویکرد می‌تواند نظام انگیزشی جامعه را برای استمرار مقاومت مجهز سازد و محیط اتحاد و همدلی برای جهاد فی‌سبیل‌الله را در میان اقشار مختلف مردم فراهم نماید. البته کاربست این رویکردها مستلزم مقدمات و تحولاتی در نظام تصمیم‌گیری اقتصاد کشور است. همچنین با توجه همزمان به چهار رکن اول و چهار رویکرد اخیر می‌توان امیدوار بود که حتی در شرایط اقتصاد مقاومتی، کشور به هدف‌گذاری پیشرفت و عدالت نزدیک شود و به این ترتیب، به الگویی برای «تداوم رشد در شرایط تنگنا» تبدیل گردد.

اقتصاد مقاومتی ۲
زمینه های
تحقق رشد اقتصادی استان

از منظر نماگرهای کلان

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان قم
شهریور ۱۴۰۲

بحران های مهم در پیش روی کشور و استان

۱. بحران آب (تامین آب مورد نیاز بخش های اقتصادی و شرب) و فرونشست زمین
۲. محیط زیست و بحران گرد و غبار (با منشاء های داخلی و خارجی)
۳. محیط زیست و بحران آلودگی هوا (ناشی از وارونگی هوا، منواکسید کربن و مواد سمی و آلاینده ناشی از کارخانجات، خودرو و...)
۴. محیط زیست و تخریب گسترده منابع طبیعی و جنگل ها
۵. بحران ورشکستگی صندوق های بازنشستگی
۶. بحران تورم های دو رقمی و افزایش بی رویه نرخ ارز

بحران های مهم در پیش روی کشور و استان

۱. بحران آب (تامین آب مورد نیاز بخش های اقتصادی و شرب) و فرونشست زمین
۲. محیط زیست و بحران گرد و غبار (با منشاء های داخلی و خارجی)
۳. محیط زیست و بحران آلودگی هوا (ناشی از وارونگی هوا، منواکسید کربن و مواد سمی و آلاینده ناشی از کارخانجات، خودرو و...)
۴. محیط زیست و تخریب گسترده منابع طبیعی و جنگل ها
۵. بحران ورشکستگی صندوق های بازنشستگی
۶. بحران تورم های دو رقمی و افزایش بی رویه نرخ ارز

بحران های مهم در پیش روی کشور و استان

۷. بحران بیکاری و تامین اشتغال

۸. بحران افزایش سن ازدواج و نرخ بالای طلاق

۹. پیری جمعیت

۱۰. قاچاق (ورود و خروج کالاهای غیرمجاز خارج از مبادی رسمی و گمرکی کشور)

۱۱. بیماری های نوظهور ناشی از عوامل غذا، آب و هوا و عوامل روانی

۱۲. مهاجرت و فرار مغزها

۱۳. خروج سرمایه

۱۴. کاهش سرمایه اجتماعی

۱۵. پایین بودن کشور در شاخص های کسب و کار در سطح جهانی و موانع سرمایه گذاری

۱۶. ناترازی ها (حجم بالای بودجه شرکت های دولتی و خصوصی و عدم نظارت و ناکارآمدی آن ها) برای نمونه صنعت خودرو، یارانه های اشکار و پنهان و فساد گسترده، اتلاف منابع آب، برق، گاز و ...)

فرصت ها و امکانات مهم در پیش روی کشور و استان

۱. روند صعودی شاخص های توسعه انسانی

۲. ارتقاء مداوم جایگاه ایران در شاخص های علم و فناوری

۳. دسترسی به بازارهای مناسب (کشورهای همسایه از طریق مرزهای آبی و زمینی، آسیای میانه، آفریقا و آمریکای لاتین)

۴. ظرفیت بالای صادرات فنی

۵. ظرفیت بالای شرکت های دانش بنیان

۶. ظرفیت های بالای سرمایه گذاری (نقدینگی، موجودی سرمایه خالص، نهادهای مؤثر در سرمایه گذاری، قوانین و سیاست های حمایت کننده سرمایه گذاری)

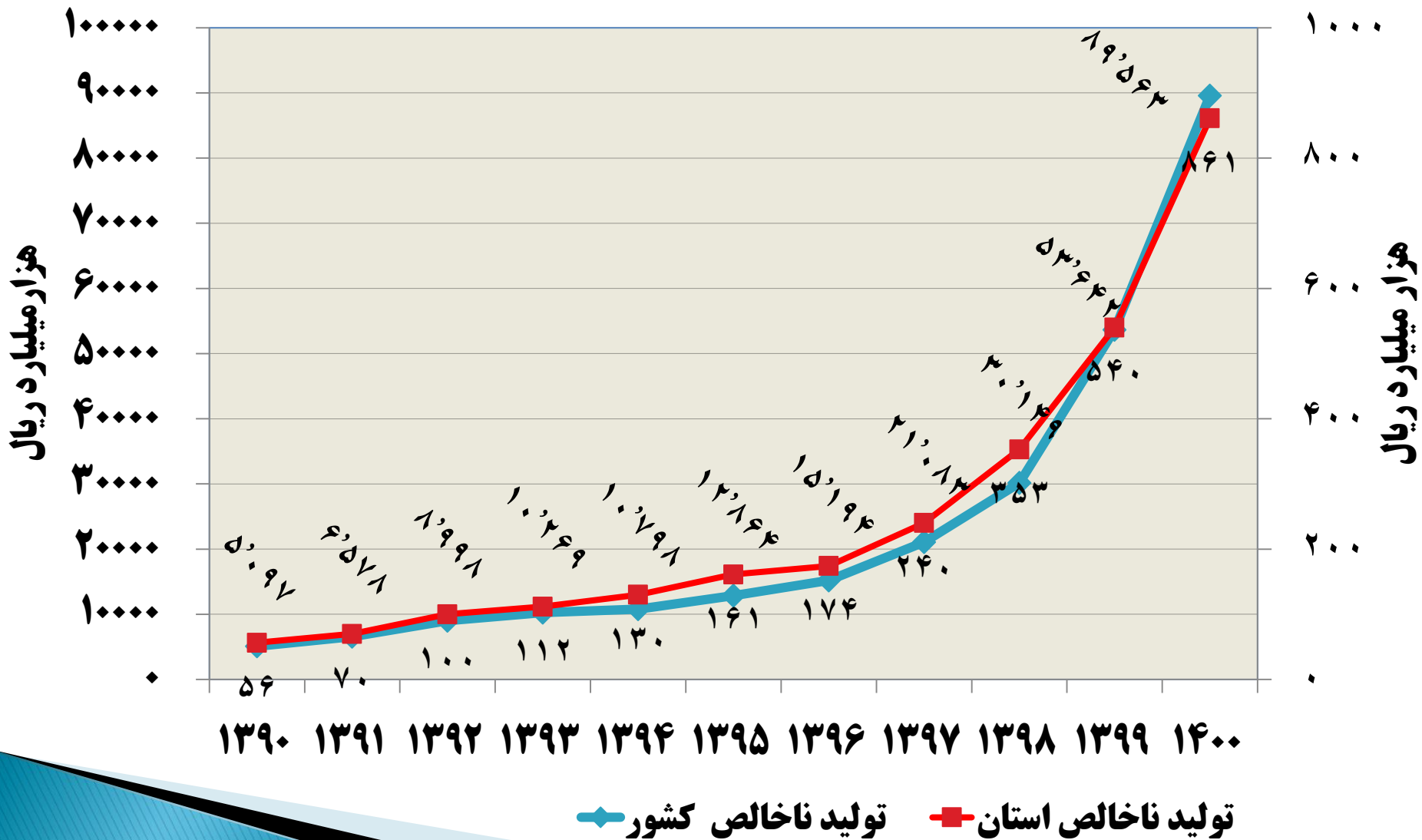
۷. ظرفیت بالای مواد اولیه (دارای بیشترین ذخایر نفت و گاز دنیا نسبت به سایر کشورها در مجموع، برخورداری از بیش از ۷ درصد منابع معدنی جهان با دارا بودن یک درصد از جمعیت جهان)

۸. زیرساخت های مناسب (رتبه ۲۵ طول راه و رتبه ۲۱ خطوط ریلی، رتبه ۱۱ تعداد سدها و حدود ۴۹ میلیون مترمکعب ظرفیت، رتبه ۱۴ تولید برق دنیا حدود ۲۹۰ میلیون کیلووات ساعت)

۹. سیاست های کلی و قوانین و مقررات تسهیل کننده

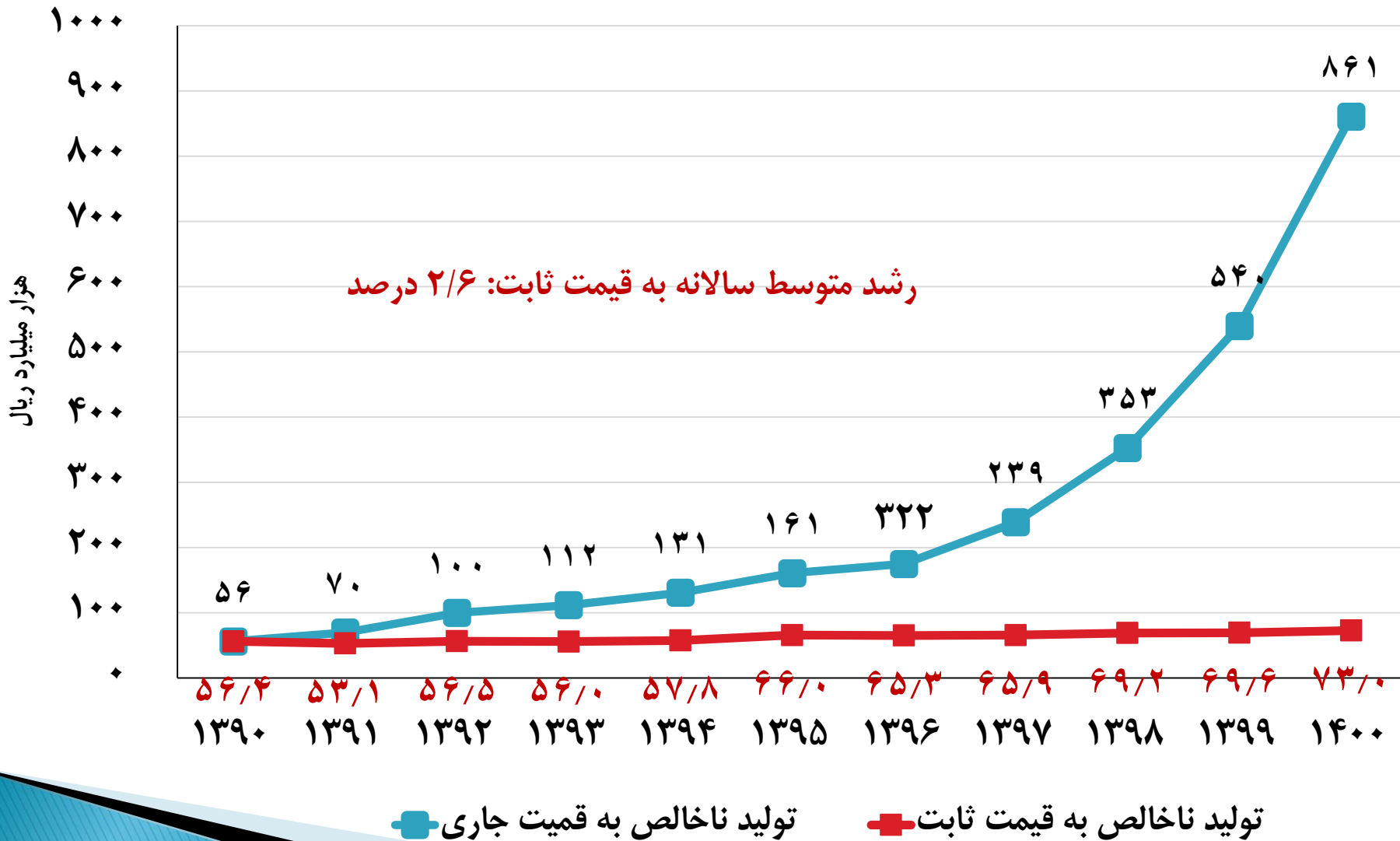
تولید ناخالص داخلی بدون نفت کشور و استان قم ۱۳۹۰-۱۴۰۰

(هزار میلیارد ریال)

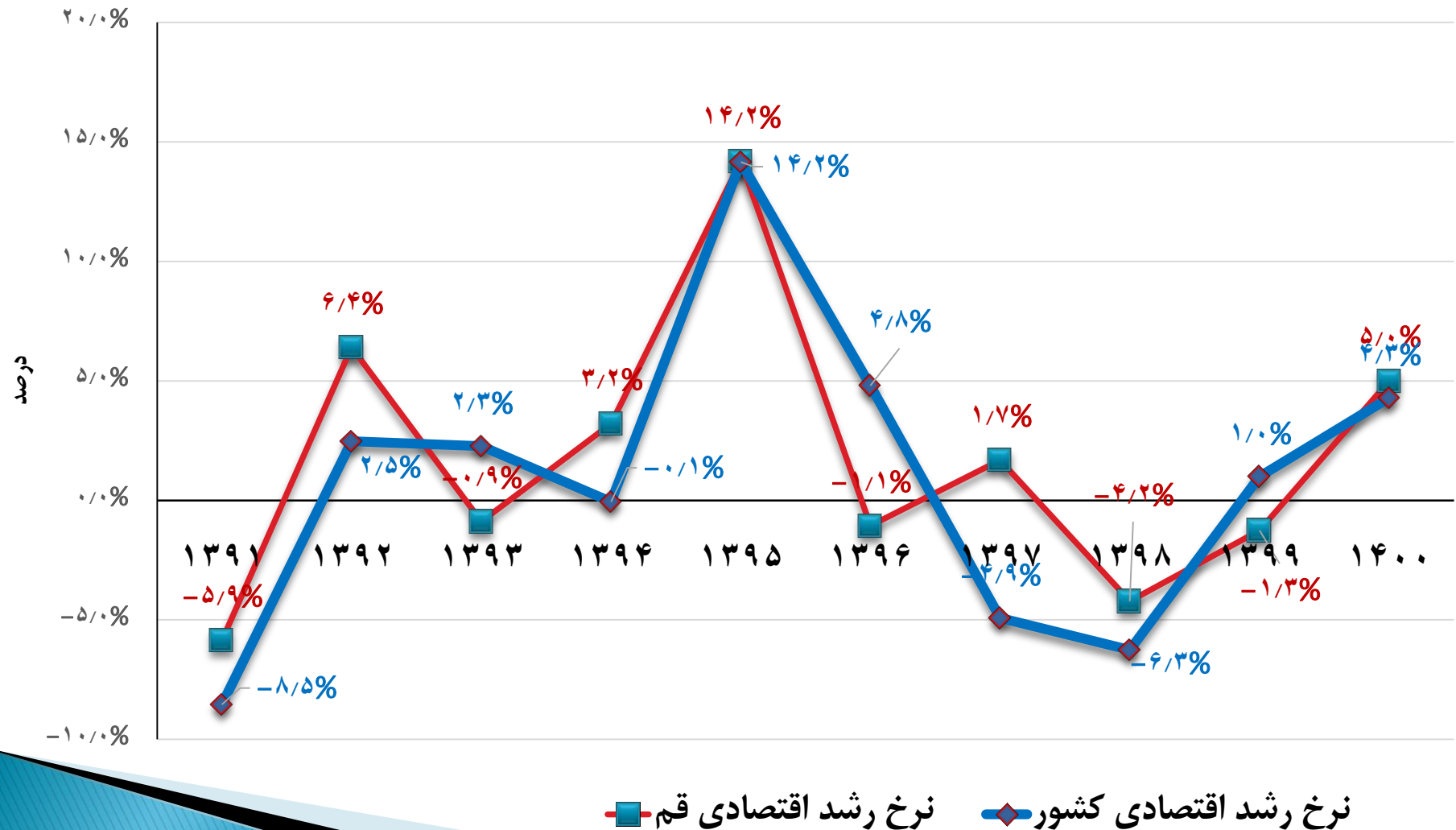

تولید ناخالص داخلی (به قیمت جاری و ثابت) استان قم ۱۳۹۰-۱۴۰۰

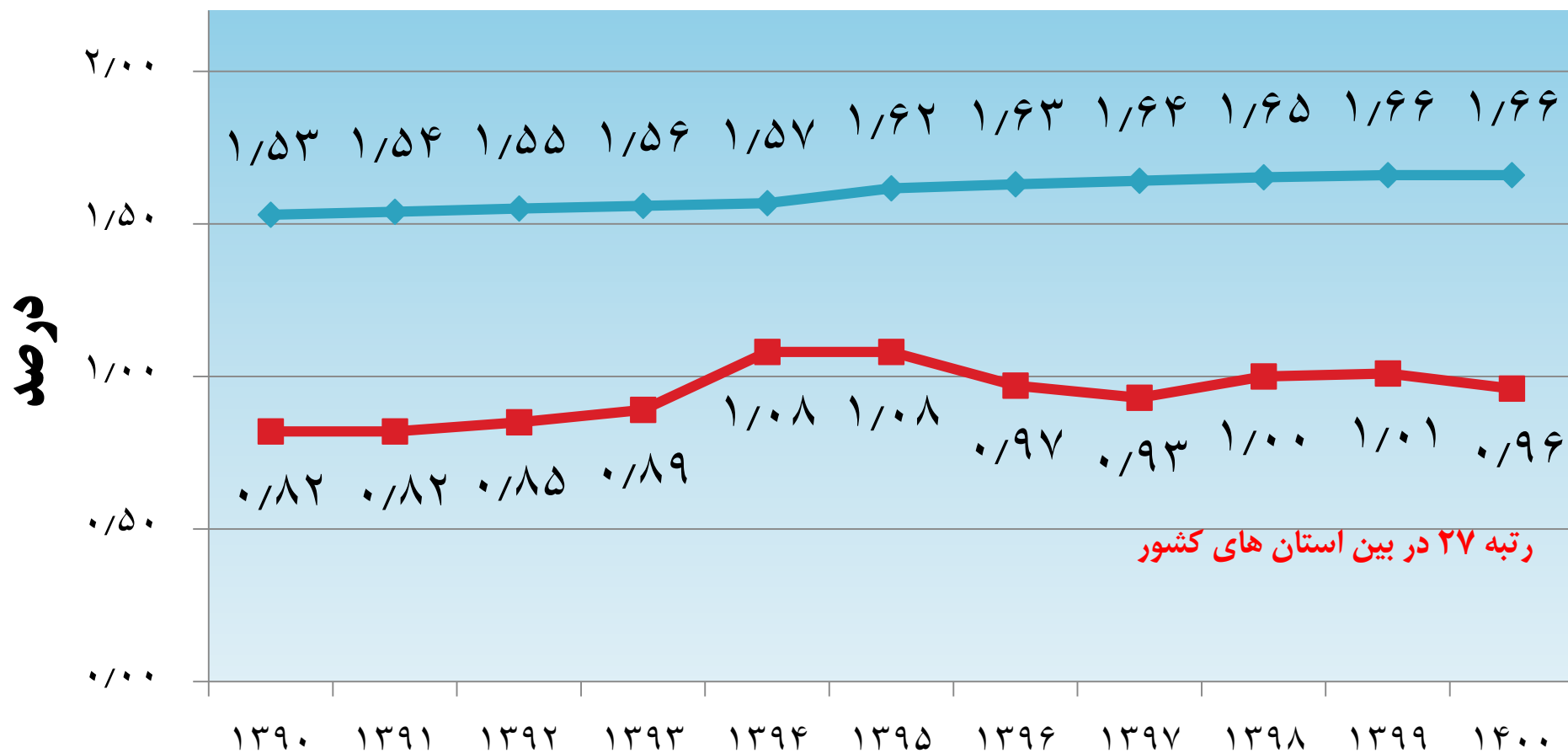
(هزار میلیارد ریال)

نرخ رشد سالانه تولید ناخالص داخلی استان قم و کشور

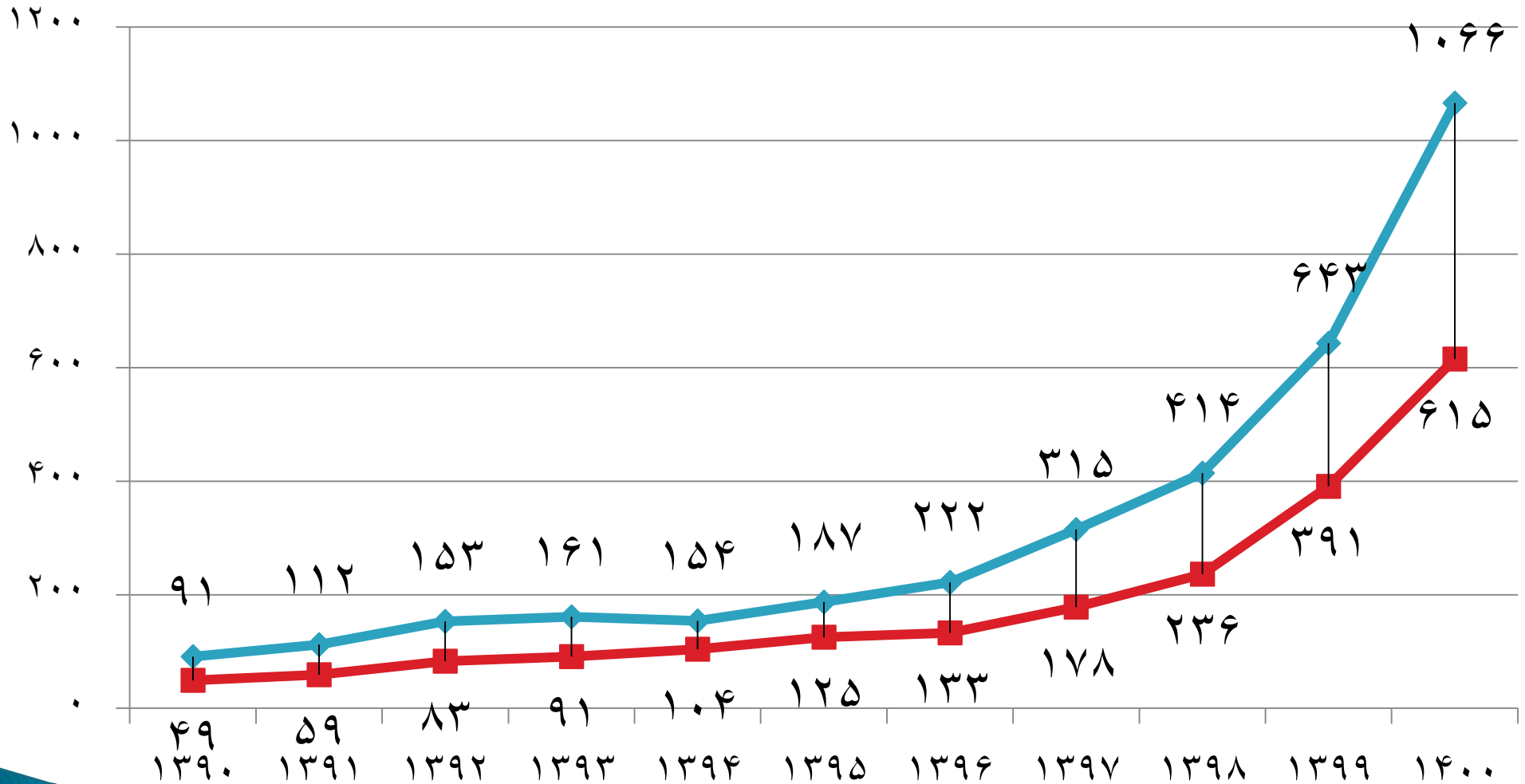
سهم استان قم از تولید ناخالص ملی در مقایسه با سهم جمعیتی استان ۱۴۰۰-۱۳۹۰ (درصد)

سهم از تولید ملی ■ سهم از جمعیت کشور ◆

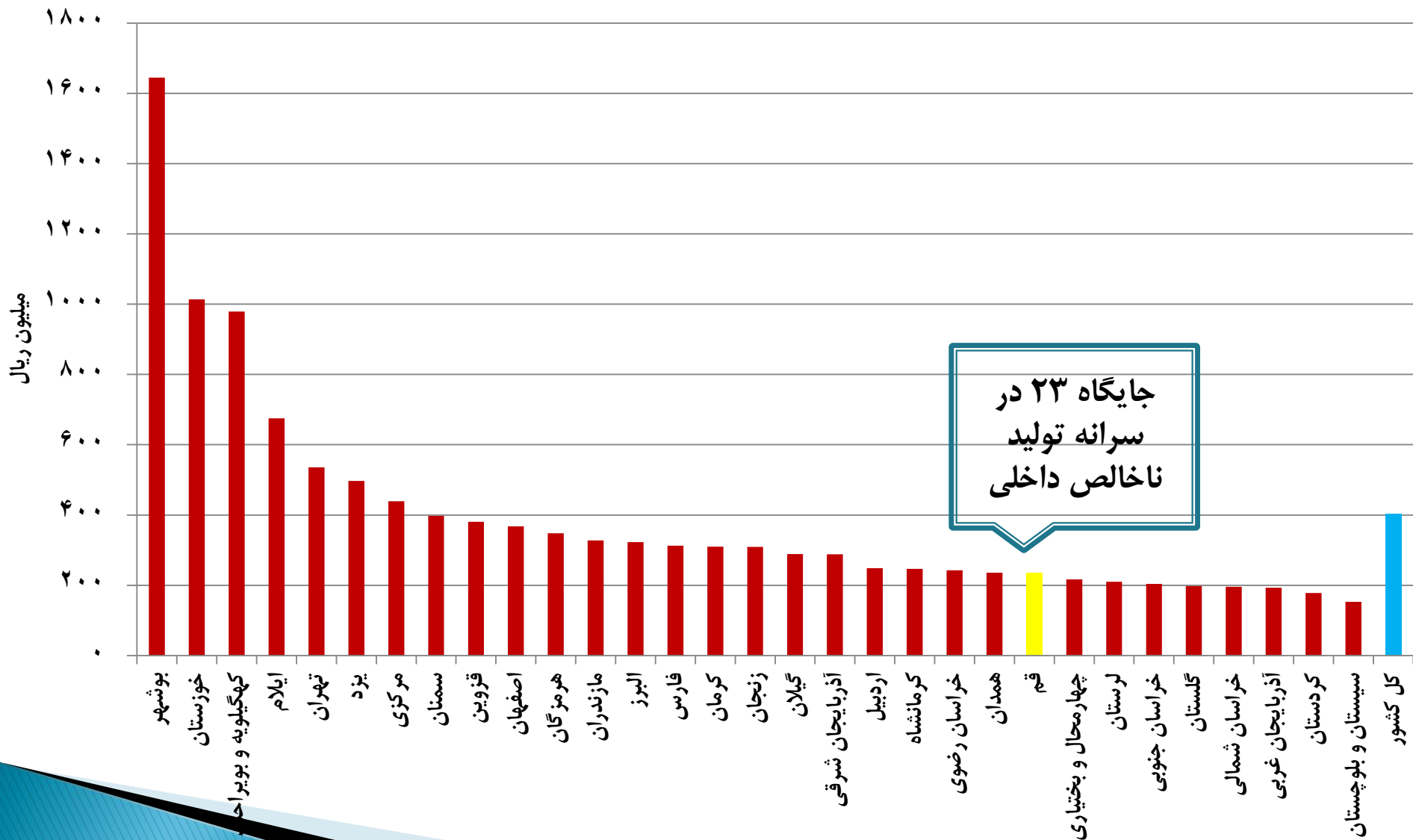

سرانه تولید ناخالص داخلی بدون نفت استان و کشور ۱۳۹۰-۱۴۰۰ (میلیون ریال)

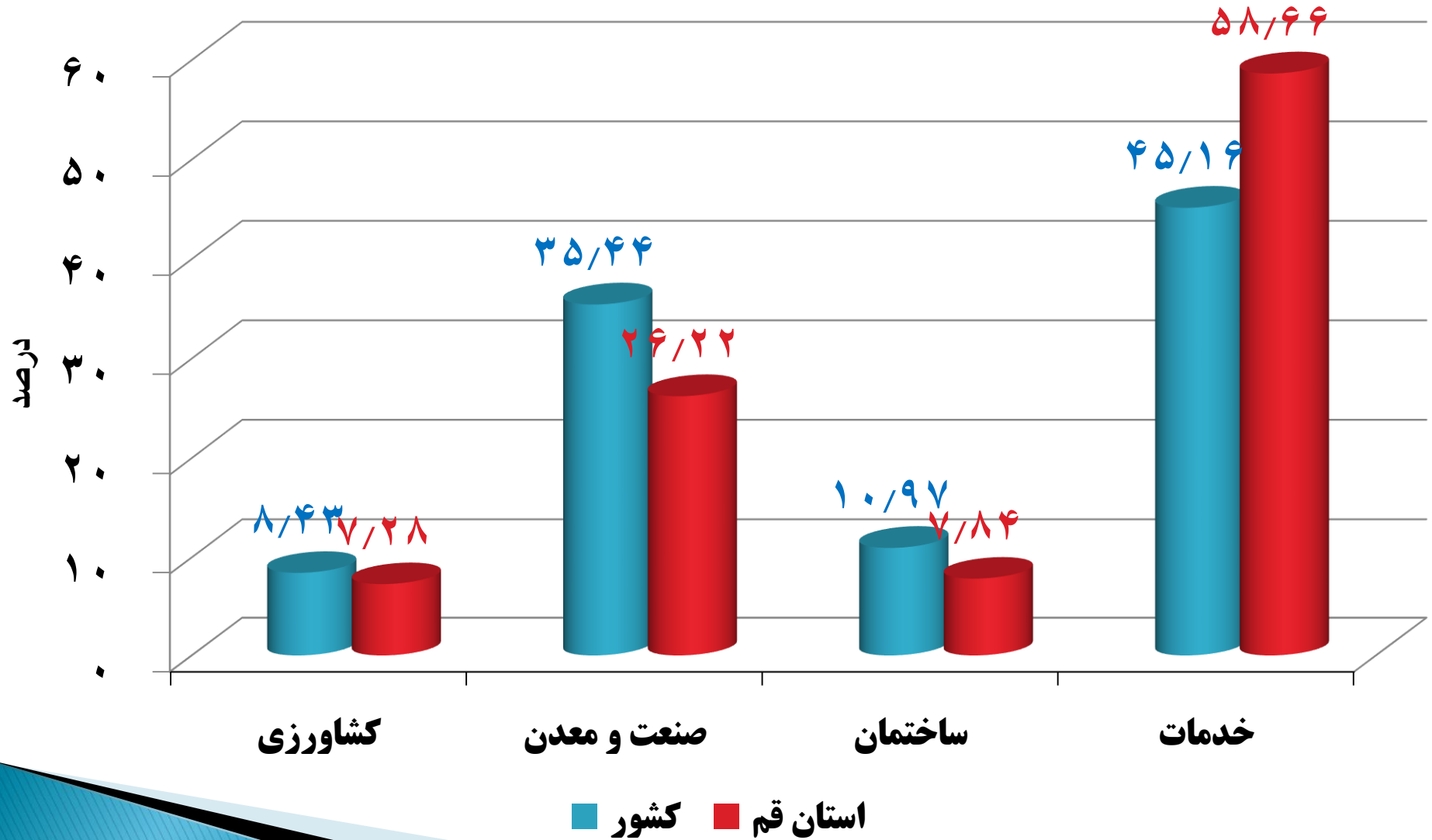

◆ کشوری ■ استانی

سرانه تولید ناخالص داخلی استان ها در سال ۱۴۰۰ (میلیون ریال)

مقایسه سهم ارزش افزوده بخش‌های عمده اقتصادی از کل ارزش افزوده ۱۴۰۰

وضعیت ارزش افزوده زیر بخش های اقتصادی

▶ در بخش کشاورزی استان:

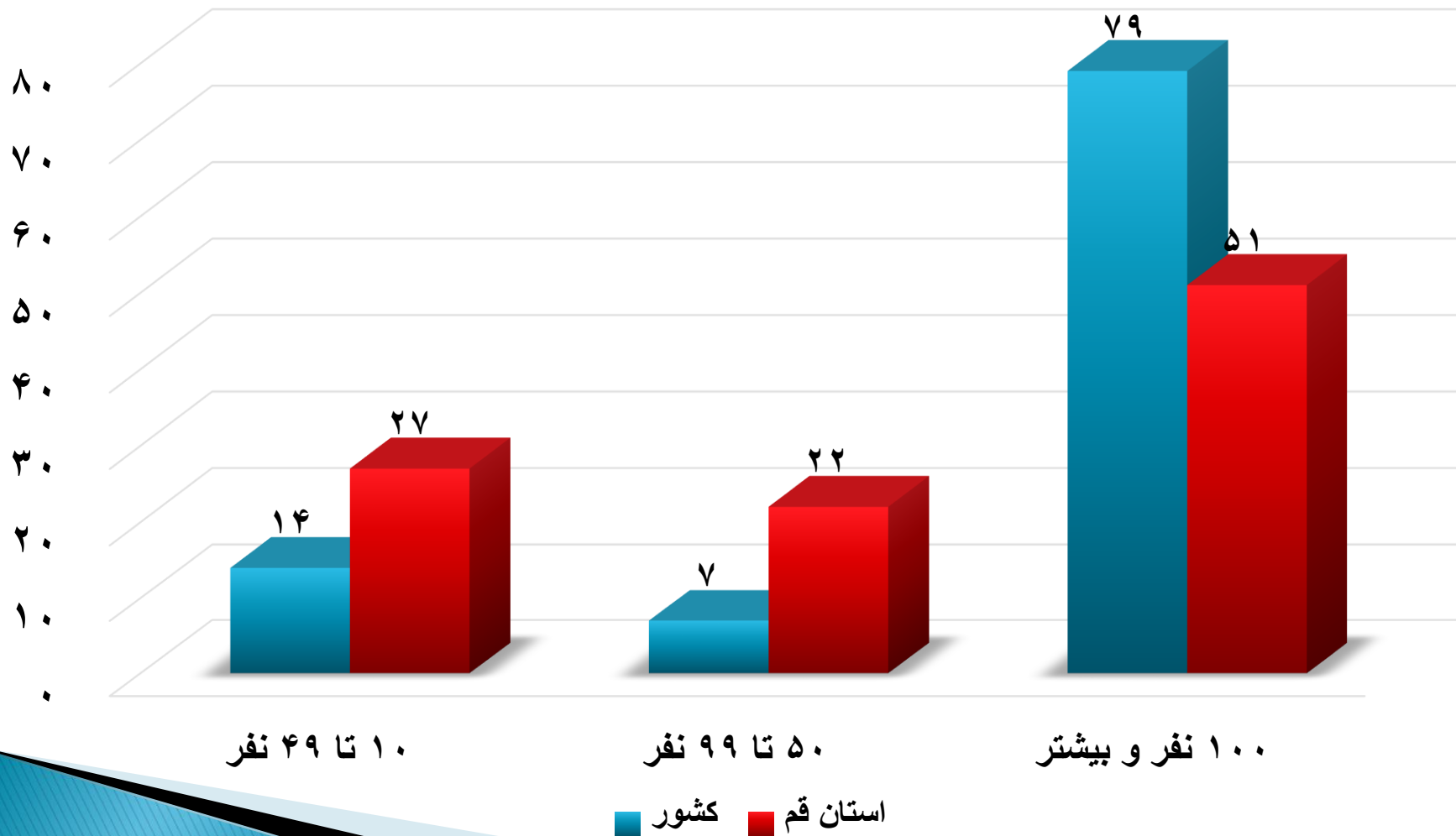
- سهم ارزش افزوده بخش دام و طیور: ۵۹٪
- سهم ارزش افزوده زراعت و باغداری: ۳۹٪

▶ در بخش صنعت استان:

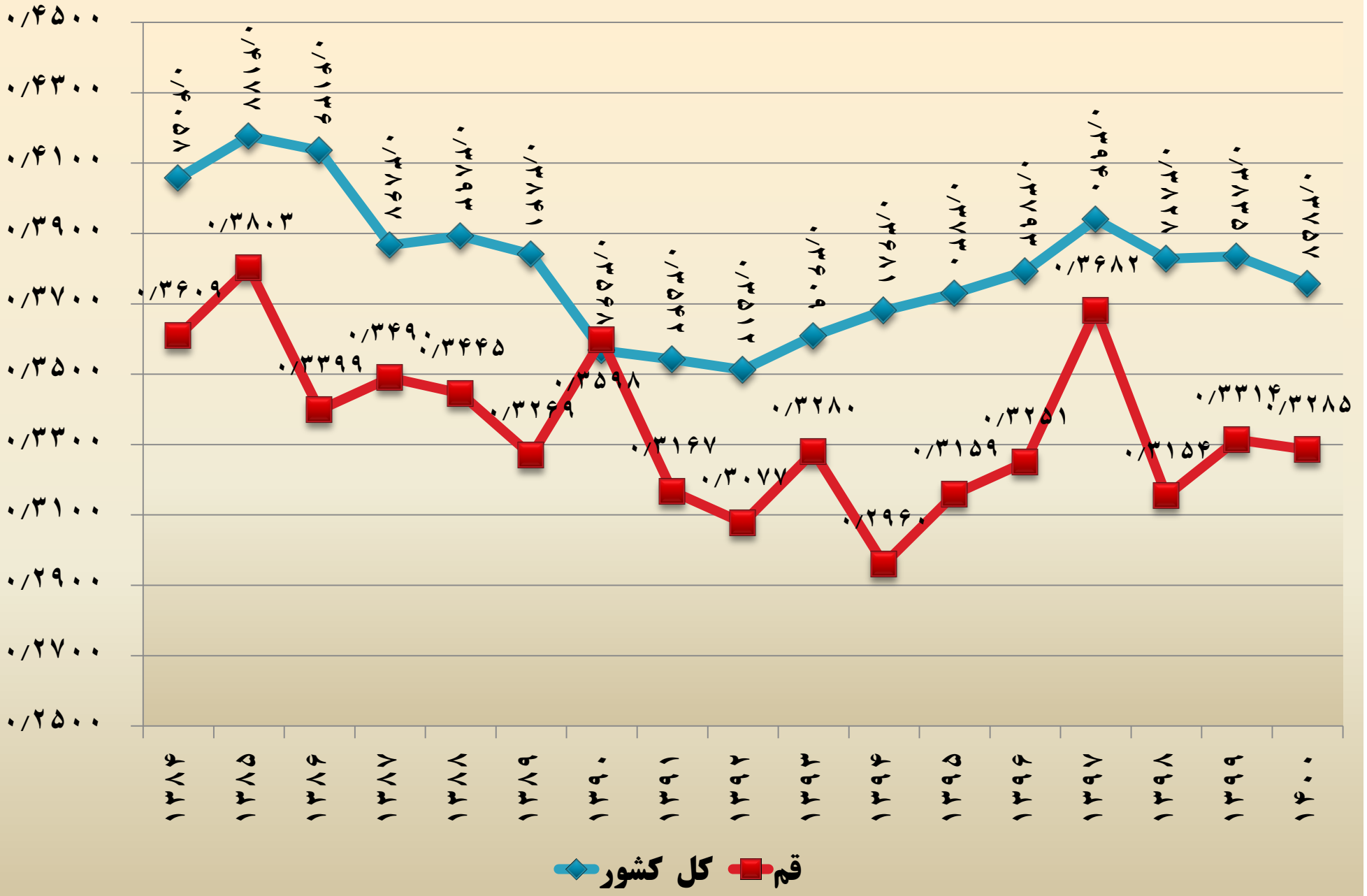
▶ ۶۷ درصد ارزش افزوده مربوط به ۶ صنعت زیر از کل ۲۴ صنعت است:

- صنایع غذایی - ۱۶٪
- فرآورده های معدنی غیر فلزی ۱۲٪
- تولید مواد شیمیایی و فرآورده های شیمیایی ۱۲٪
- تولید فلزات پایه ۱۰٪
- تولید فرآورده های لاستیکی و پلاستیکی ۹٪
- تولید تجهیزات برقی ۸٪

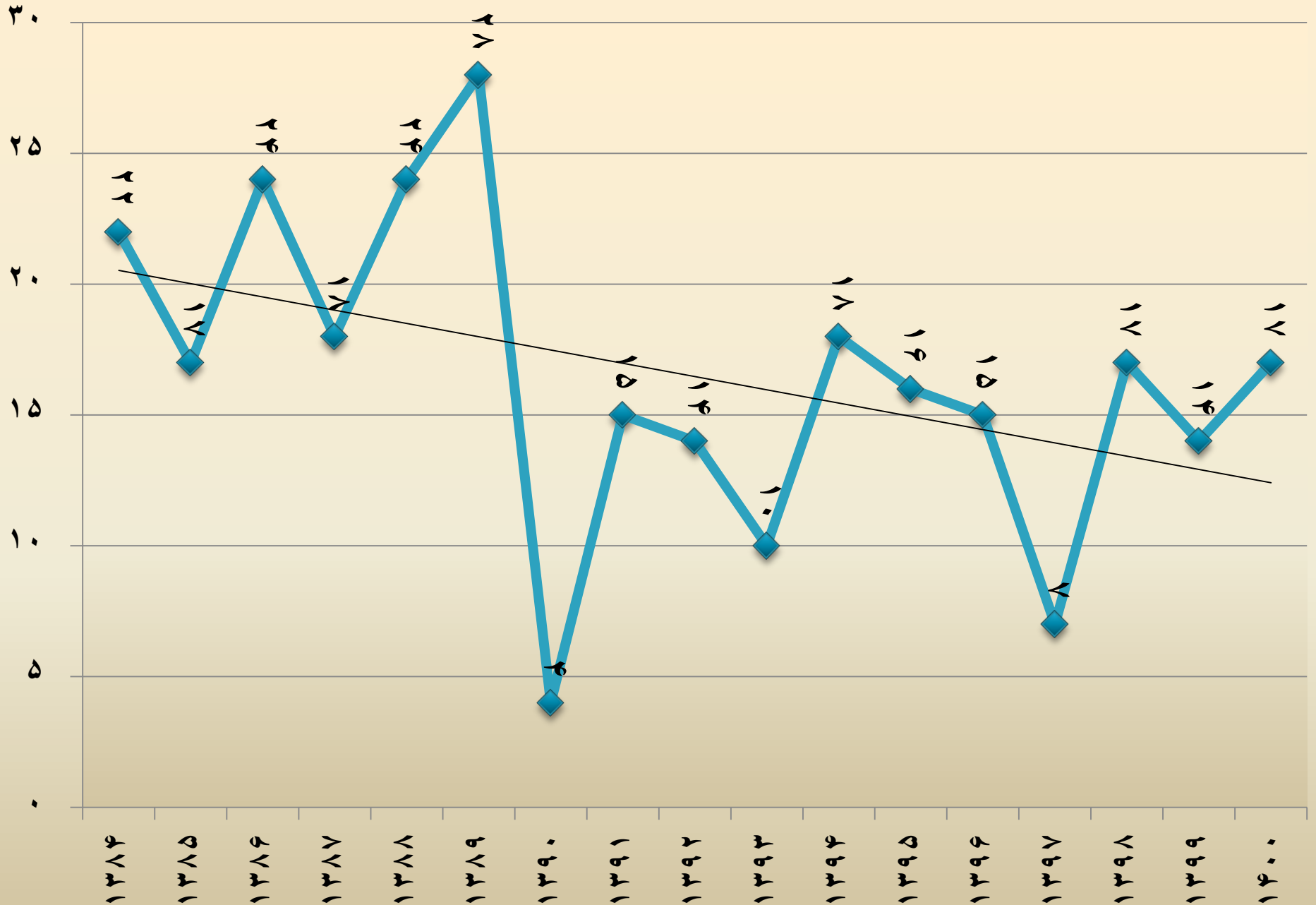
مقایسه سهم انواع کارگاه ها در ارزش افزوده بخش صنعت استان قم و کشور

سری زمانی «ضریب جینی» مناطق شهری استان قم و کشور

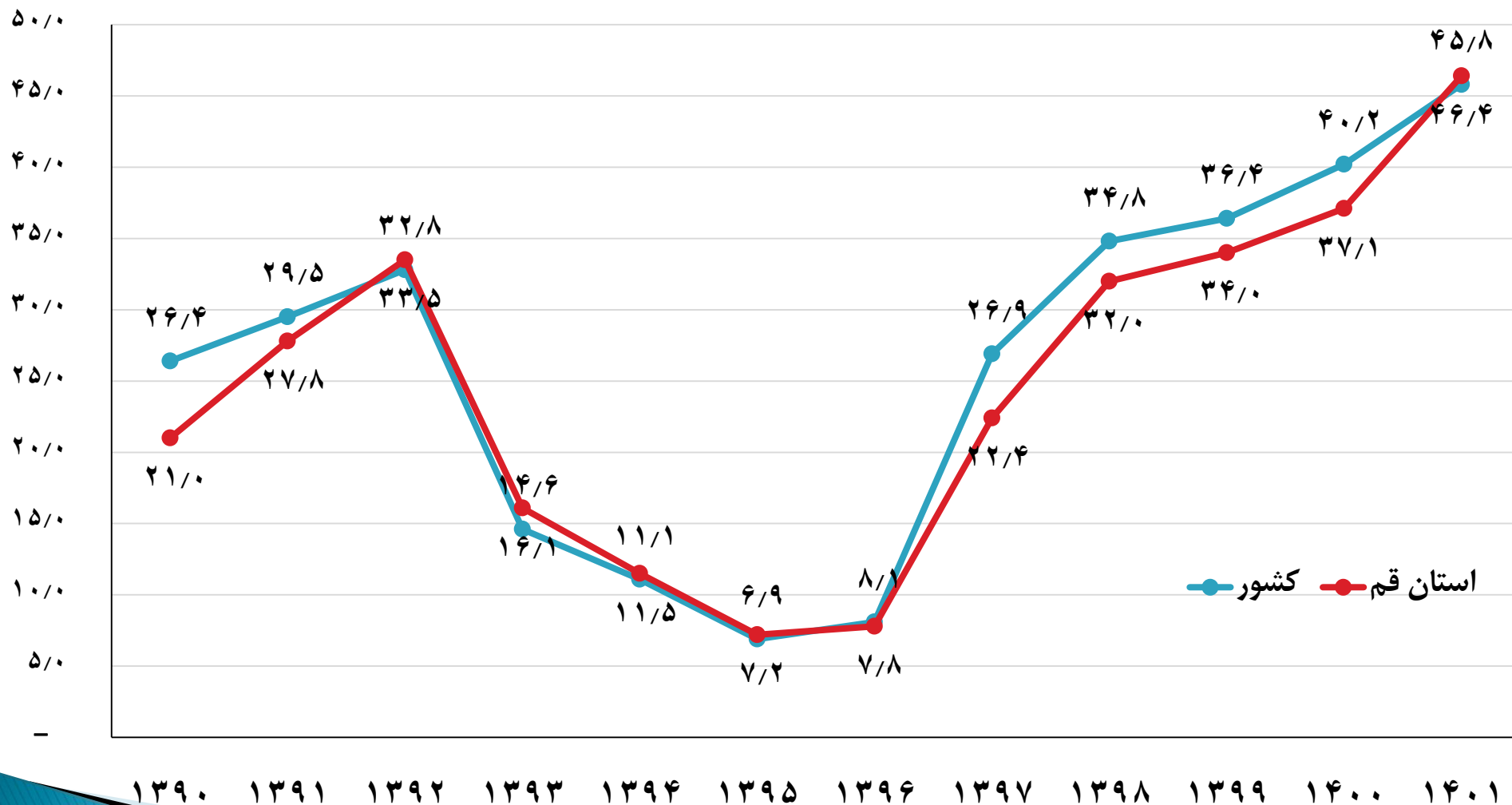

رتبه استان قم در شاخص «ضریب جینی» بین استان های کشور

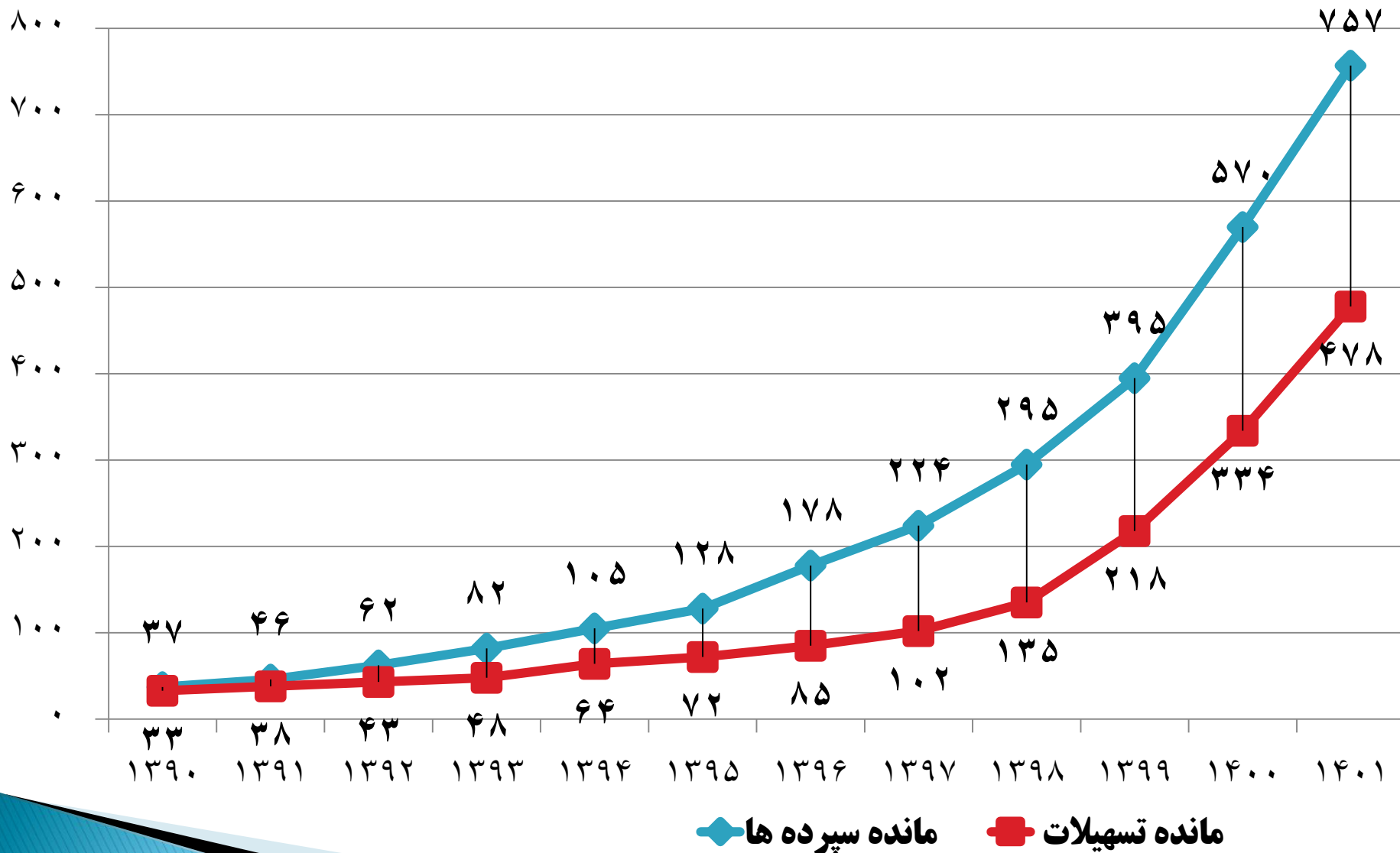

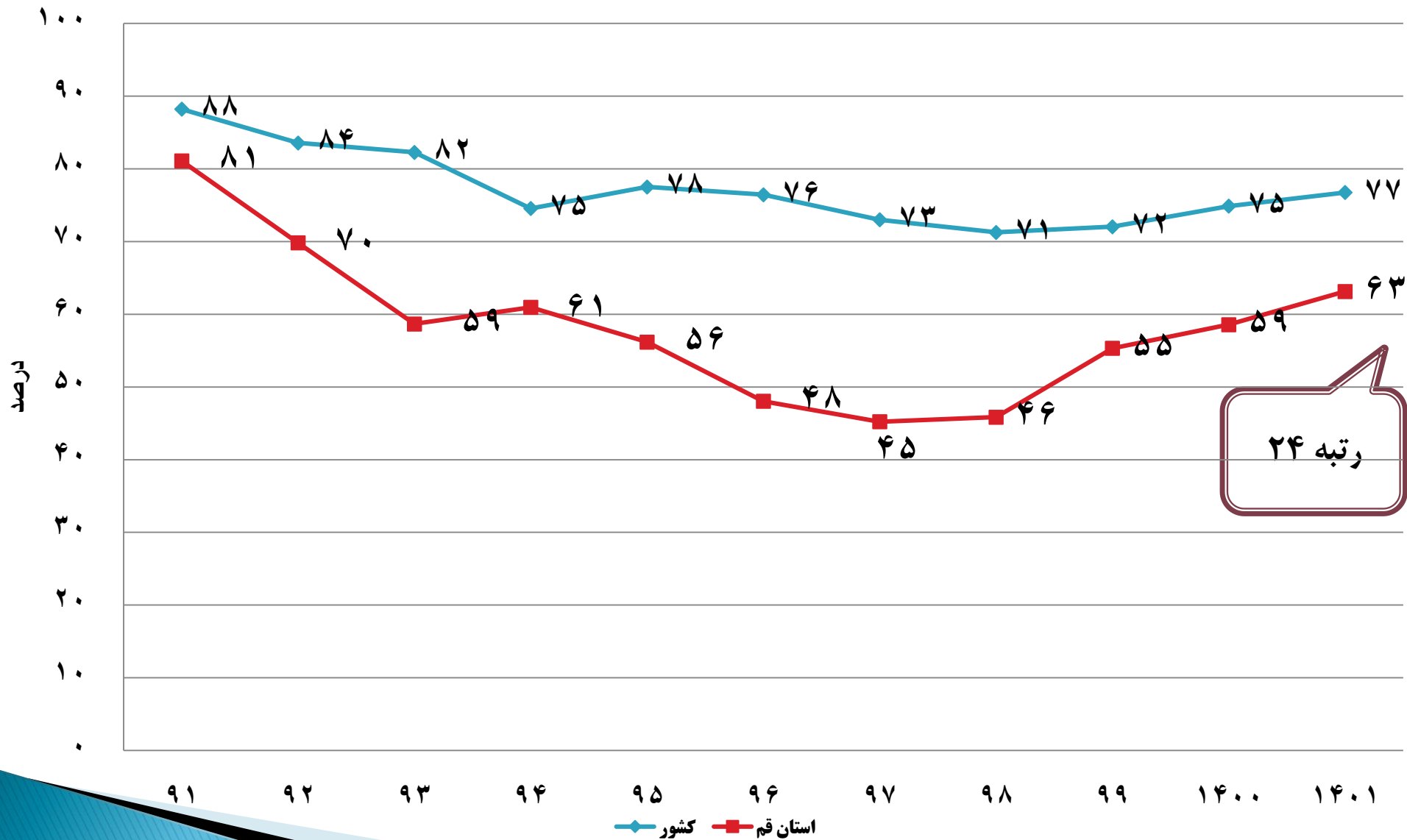
مقایسه تورم سالانه استان قم و کشور

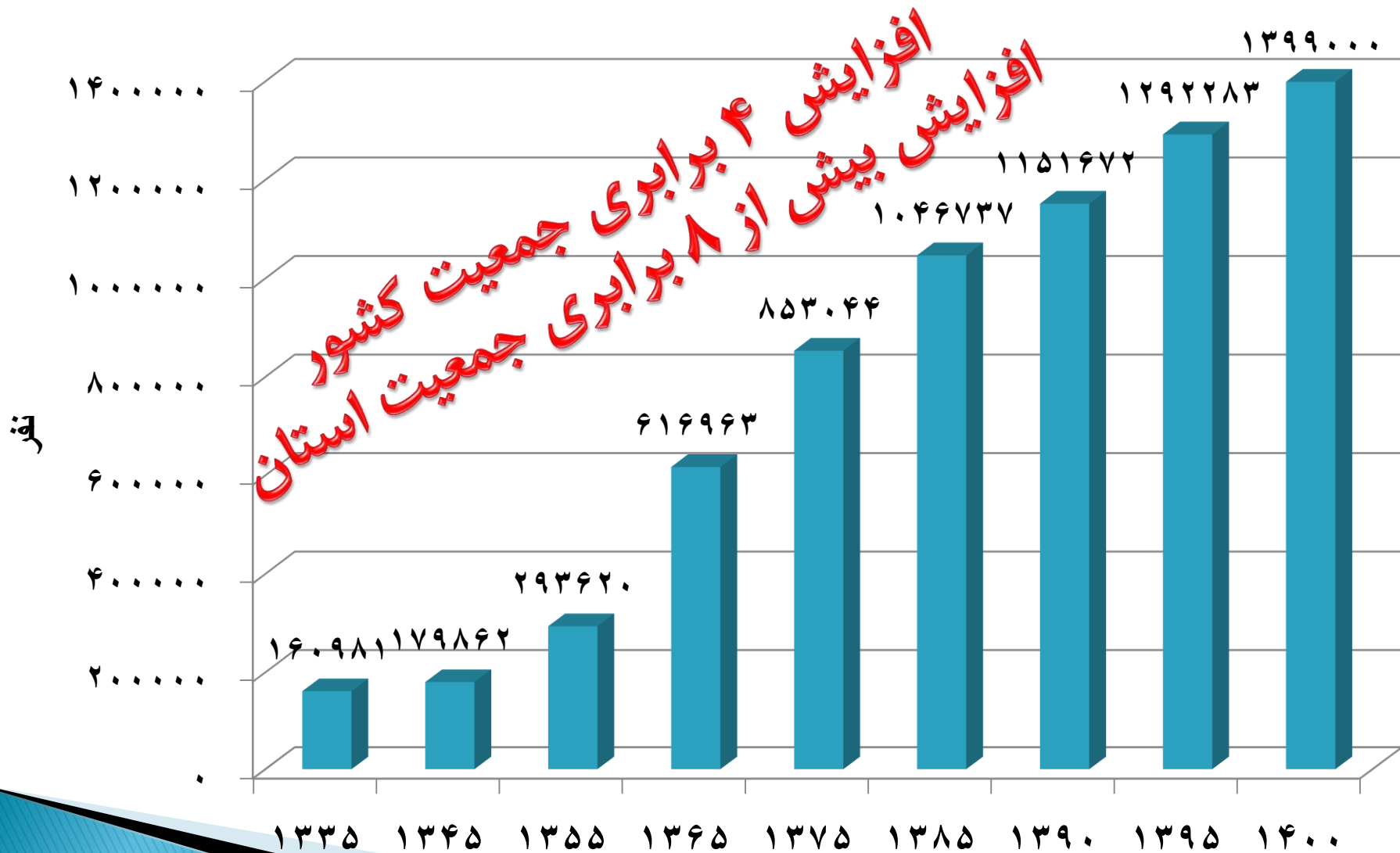
مانده سپرده و مانده تسهیلات پرداختی بانک‌های استان قم ۱۴۰۱-۱۳۹۰ (هزار میلیارد ریال)

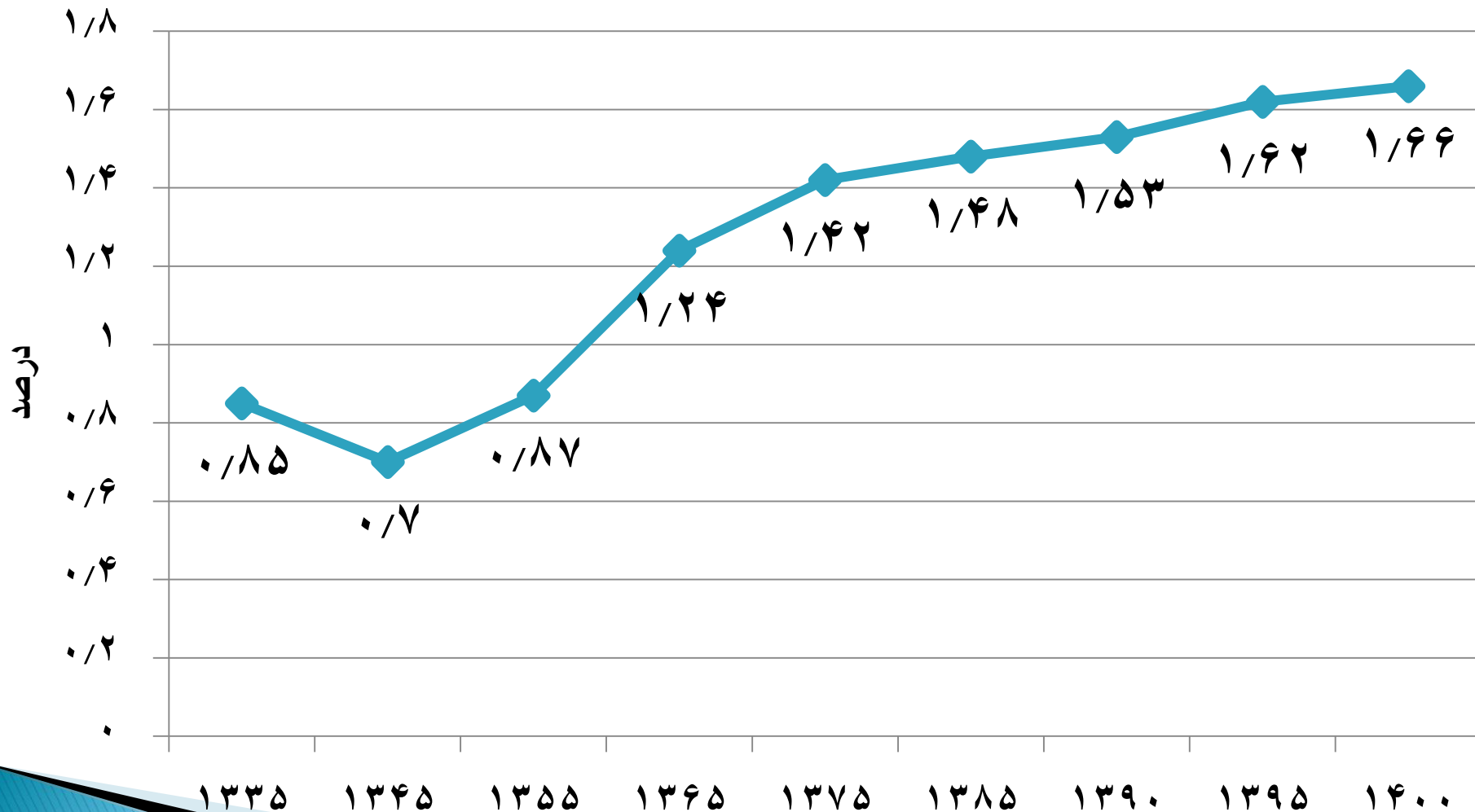
نسبت تسهیلات به سپرده طی سالهای مختلف در استان قم و کشور (درصد)

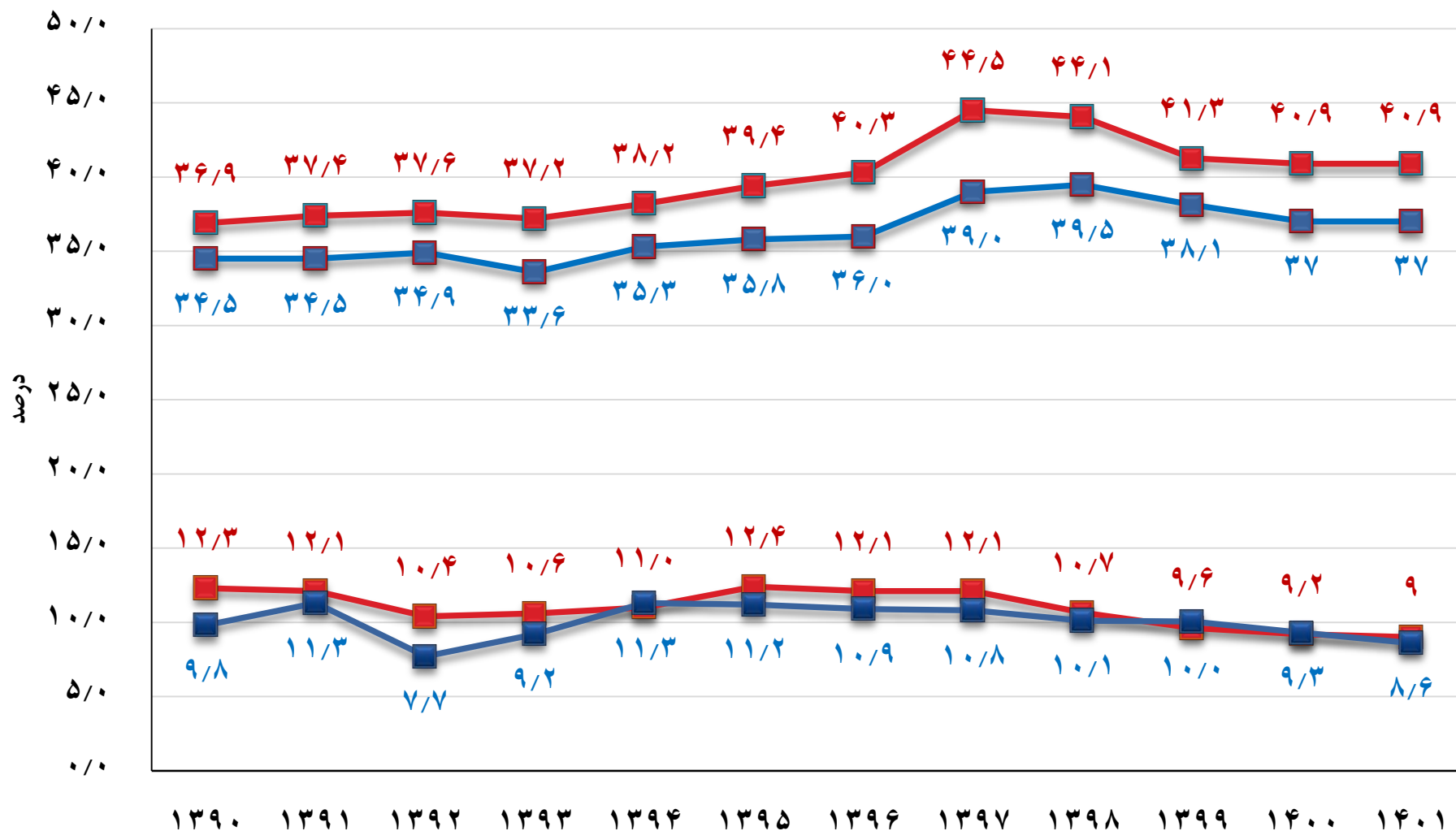
تغییرات جمعیتی استان قم طی ۶۵ سال گذشته

سهم جمعیتی استان قم از جمعیت کشور طی ۶۵ سال گذشته

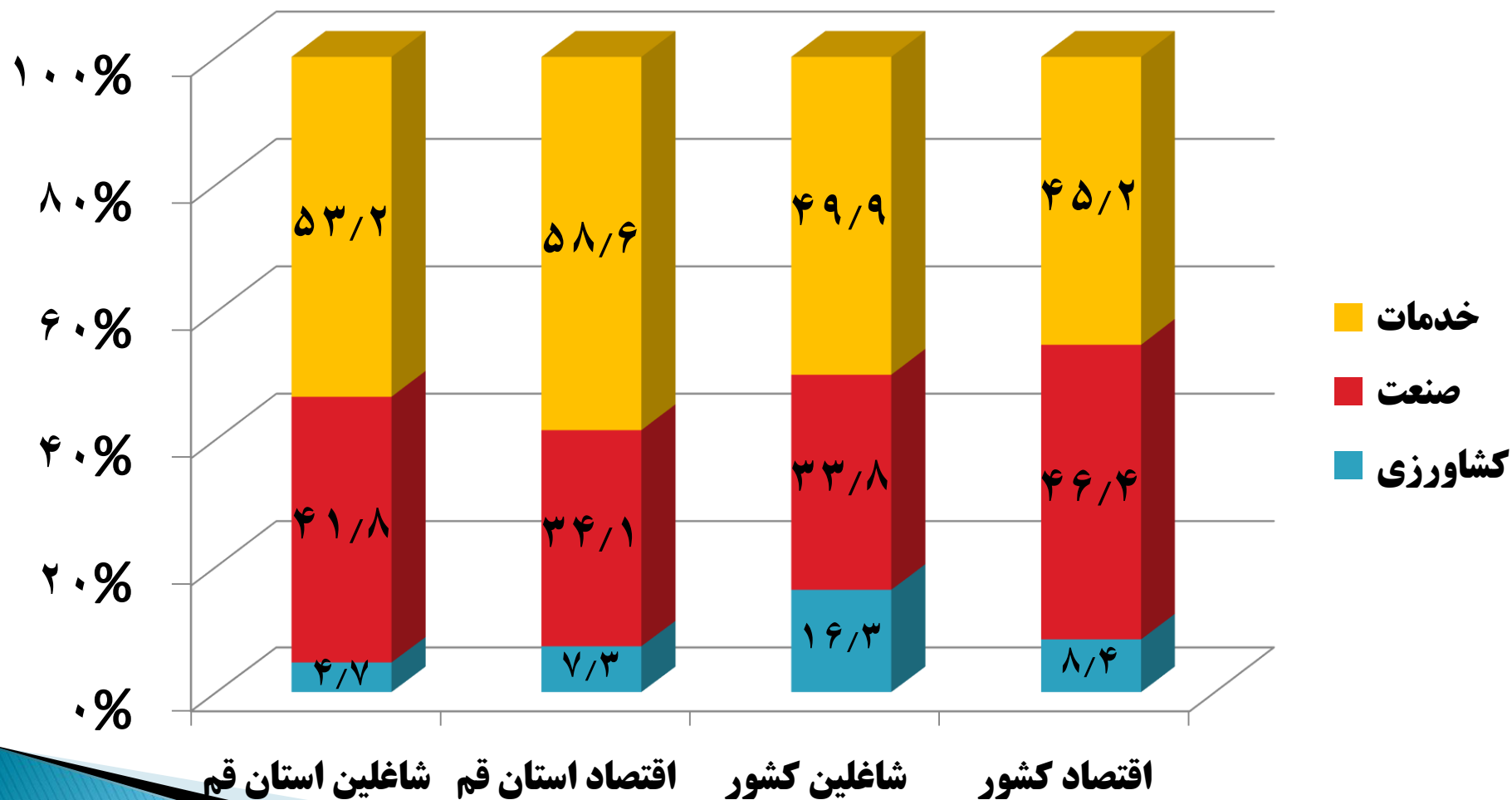

مقایسه نرخ مشارکت اقتصادی و نرخ بیکاری استان قم و کشور

■ نرخ مشارکت اقتصادی کشور
 ■ نرخ مشارکت اقتصادی قم
 ■ نرخ بیکاری کشور
 ■ نرخ بیکاری قم

مقایسه سهم بخشهای اقتصادی و شاغلین در استان قم و کشور (۱۴۰۰)

شاخص های آموزش عالی

- ▶ نسبت تعداد دانشجو به هزار نفر جمعیت استان قم: ۴۸ نفر (رتبه ۷)
- ▶ نسبت تعداد دانشجو به هزار نفر جمعیت کشور: ۴۱ نفر
- ▶ سهم دانش آموختگان علوم انسانی در کشور: ۵۰ درصد
- ▶ سهم دانش آموختگان علوم انسانی در استان قم: ۶۸ درصد
- ▶ سهم دانشجویان علوم انسانی در کشور: ۴۹ درصد
- ▶ سهم دانشجویان علوم انسانی در استان قم: ۶۴ درصد

پیشنادهای راهبردی

- حرکت به سمت افزایش سهم اقتصاد استان از اقتصاد کشور
- افزایش سهم تولید ناخالص داخلی استان تا سهم جمعیتی استان (۱/۶۶ درصد)
- تمرکز بر توسعه سرمایه گذاری در بخش های اقتصادی دارای مزیت نسبی ساختمان و خدمات
- تمرکز بر افزایش بهره وری بخش صنعت و معدن، بالا بردن بهره وری سرمایه و نیروی کار
- تمرکز بر افزایش بهره وری بخش کشاورزی (زیر بخش دام و طیور)

پیشنادهای راهبردی

- تمرکز بر راه اندازی واحدهای صنعتی نیمه فعال و راکد
- تمرکز بر راه اندازی واحدهای صنعتی نیمه تمام
- تشویق سرمایه گذاران بومی فعال به توسعه سرمایه گذاری در استان
- پیگیری اجرای قوانین حقوق و دستمزد توسط بنگاه های اقتصادی
- تمرکز بر راه اندازی مگا پروژه های فرودگاه، بیمارستان خاتم به دلیل ارزش افزوده و اشتغال (مستقیم و غیر مستقیم) بالا

پیشنادهای راهبردی

- مطالبه و پیگیری جدی از مجموعه شبکه بانکی استان، به طور خاص بانک های غیر دولتی، برای مشارکت جدی و بیشتر در حمایت از فعالیت های اقتصادی استان.
- شناسایی طرح ها و پروژه های بزرگ سرمایه گذاری در استان و مذاکره با ستاد مرکزی بانکها در تهران و پیشنهاد مشارکت و سرمایه گذاری بانک در این پروژه ها، (همانند الگوی بیمارستان خاتم، سرمایه گذاری بانک پاسارگاد، حجم سرمایه گذاری ۵ همت، اشتغال ۱۰۰۰ نفر)

پیشنادهای راهبردی

- تمرکز بر اشتغال موثر نیروی کار شهر قم (فارغ التحصیلان دانشگاهی و آموزش و پرورش)
- تمرکز بر آموزش مهارت های فنی فارغ التحصیلان دانشگاهی و آموزش و پرورش
- توسعه آموزش های کاردانی (فنی و حرفه ای) در نظام آموزش عالی استان
- سیاست عدم توسعه آموزش عالی استان (حفظ وضع موجود)

جایگاه استان قم در تحقق اهداف آمایش کشور

اهداف بنیادین

• تقویت فرهنگ اسلامی - ایرانی در استان

• گردشگری زیارتی پایدار و پیشرفته

• مراکز حوزوی و دانشگاهی پیشرفته با عملکرد ملی و فراملی

• خدمات توسعه یافته و افزایش سهم فعالیت های نوین و دانش پایه در بخش های مختلف خدماتی

• افزایش تولید ناخالص سرانه متناسب با ظرفیت های استان و بهبود بهره وری سرانه

• بازرگانی پیشرفته متناسب با فعالیت های تولیدی و خدماتی

اهداف بنیادین

• صنایع پیشرفته با فناوری‌های پاک با تأکید بر تخصصی شدن استان در رشته‌های صنعتی منطبق بر قابلیت‌های استان و کسب جایگاه مناسب در بهره‌برداری از ذخایر معدنی

• حفظ و نگه داشت سطح فعالیت‌های کشاورزی به همراه ارتقای کیفی و کمی تولید

• حفاظت از محیط زیست و منابع پایه

• سازمان فضایی متعادل

• ایفای نقش فعال استان در تقسیم کار ملی و مشارکت با تهران در پذیرش نقش‌های ملی و منطقه‌ای پایتخت متناسب با توان‌ها و قابلیت‌های استان

• ارتقاء سطح امنیت استان از طریق بکارگیری الزامات دفاعی، امنیتی، پدافند غیرعامل و مدیریت بحران در برنامه‌های توسعه‌ای استان

نقش ملی و منطقه‌ای استان قم در تقسیم کار ملی

فرهنگی و مذهبی

ملی

۱. پایگاه ارتباطات فرهنگی و مذهبی با کشورهای اسلامی و مبادله کننده تولیدات فرهنگی و رسانه‌ای
۲. یکی از مکان‌های (شهر قم) برگزاری اتفاقات و مناسبت‌های خاص فرهنگی ملی و بین‌المللی
۳. برخوردار از جایگاه ویژه در حفظ و بالندگی هویت اسلامی- ایرانی کشور و شناساندن ابعاد این هویت به سایر ملل جهان و به‌ویژه کشورهای منطقه

منطقه‌ای

۱. چاپ و انتشار کتاب و تولید محتوا در سطح منطقه‌ای و تولید نرم‌افزارهای فرهنگی

آموزش حوزوی و عالی

ملی

۱. ارائه‌کننده فعالیت‌های مرتبط با آموزش علوم دینی (حوزه‌های علمیه) در سطوح عالی
۲. ارائه‌دهنده خدمات آموزش عالی با تأکید بر رشته‌های علوم انسانی و اسلامی با بهره‌گیری از ظرفیت‌های حوزوی استان

منطقه‌ای

۱. پایگاه مرکزیت حوزه علمیه و مرجعیت شیعه و پذیرای طلاب داخلی برای آموزش علوم اسلامی در سطوح عالی

نقش ملی و منطقه‌ای استان قم در تقسیم کار ملی

خدمات برتر و بازرگانی

منطقه‌ای

۱. کلان‌شهر قم به‌عنوان مرکزیت خدمات استانی و خدمات برتر به استان‌های هم‌جوار
۲. یکی از مناطق بارانداز تجاری و نگهداری و صادرات کالا در کشور با توجه به وجود منطقه ویژه اقتصادی با تأسیسات گمرکی، بازرگانی، صنعتی و موقعیت جغرافیایی مناسب.

ملی

۱. کانون جذب طلاب و دانشجویان خارجی از طریق تقویت آموزش حوزوی و عالی.
۲. استقرار خدمات برتر در زمینه ملی و بازرگانی با توجه به قابلیت‌های موجود و تسهیلات قانونی منطقه ویژه اقتصادی سلفچگان به‌منظور جلب و جذب سرمایه‌گذار.
۳. ارائه‌دهنده خدمات برتر در زمینه‌های فرهنگی - هنری و رسانه‌ای
۴. ارائه‌دهنده خدمات تجاری و بازرگانی نوین در صنایع پاک، صنایع فرهنگی و چاپ و همچنین فرش ابریشم قم (دارای برند جهانی)

نقش ملی و منطقه‌ای استان قم در تقسیم کار ملی

حمل و نقل

منطقه‌ای

۱. ارائه‌کننده خدمات حمل و نقل کالا و مسافر با توجه به موقعیت ممتاز و توسعه زیرساخت‌ها و ارتقاء راه‌های ارتباطی درون استانی

ملی

۱. برقرارکننده پیوندهای ارتباطی در شبکه **کریدورهای ترانزیتی کشور** و پیشگام در برقراری تعامل و همکاری بین استان‌های مستقر در طول این کریدورها.
۲. یکی از **مراکز لجیستکی کشور** با توجه به موقعیت ممتاز ترانزیتی استان.

نقش ملی و منطقه‌ای استان قم در تقسیم کار ملی

نهادهای - اداری

ملی

۱. همکاری در تقسیم کار ملی و مشارکت با تهران از طریق کارآمد کردن نظام اداری و اجرایی استان و فراهم نمودن زمینه‌های لازم

منطقه‌ای

۱. پذیرش برخی از عملکردهای سیاسی، اداری و فرهنگی و فعالیت‌های تولیدی و خدماتی قابل انتقال از پایتخت به استان

گردشگری

ملی

۱. محور گردشگری مذهبی کشور
۲. پهنه گردشگری کویری

منطقه‌ای

۱. ارائه امکانات و خدمات و تسهیلات در گردشگری زیارتی - فرهنگی، تاریخی و گردشگری طبیعی و سلامت

نقش ملی و منطقه‌ای استان قم در تقسیم کار ملی

صنعت و معدن

ملی

۱. اولویت استان قم در تولید ماشین آلات و تجهیزات الکترونیکی، رایانه و نوری در تقسیم کار ملی صنعت
۲. یکی از کانون‌های تولید و صادرات صنعتی و معدنی با تأکید بر صنایع پاک و کم آب بر، نساجی، چرم و پوشاک، ماشین‌آلات و تجهیزات پزشکی،
۳. صنایع فرآوری از شورابه‌های دریاچه نمک، معدن منگنز و باریت،

منطقه‌ای

۱. یکی از کانون‌های تولید خوشه‌های صنعتی و ارتقاء تکنولوژی صنایع بومی‌شده در استان نظیر کفش، مبلمان، سنگ، خوشه‌های گچ، صنایع پلاستیک، لاستیک و صنایع فلزی نیروگاه‌های خورشیدی و صنعت چاپ، فرش و سوهان

سکونتگاهی

ملی

۱. شهر قم به‌عنوان کلان‌شهر مذهبی ایران و پایتخت جهان تشیع
۲. قم شهر سطح دو ایفاکننده نقش منطقه‌ای و ملی

منطقه‌ای

۱. پشتیبانی و کمک به تهران در حوادث و بلایای طبیعی
۲. - ارائه خدمات به برخی از شهرهای استان‌های هم‌جوار

نقش ملی و منطقه‌ای استان قم در تقسیم کار ملی

محیط زیست و منابع طبیعی

ملی

۱. حفاظت از مناطق چهارگانه حفاظت شده (پلنگ دره، دریاچه حوض سلطان، دریاچه نمک و پارک ملی کویر) از طریق مشارکت جوامع محلی

منطقه‌ای

۱. حفاظت، احیاء و توسعه پوشش گیاهی کم آبر و فضای سبز کم آبر جهت جلوگیری از پیشروی کویر و ریزگردها

کشاورزی

ملی

۱. عضو محوری زنجیره ارزش گوشت قرمز
۲. عضو محوری زنجیره ارزش طیور

منطقه‌ای

۱. کشاورزی دانش بنیان، ارگانیک، سالم در تولید محصولات کشاورزی

چشم‌انداز توسعه استان

استان قم در افق چشم‌انداز استانی است پیشرفته با مردمی مومن و فرهیخته، دارای فضای معنوی و امن و متناسب با نقش و جایگاه بین‌المللی آن که با برخورداری از اماکن مقدس متعدد، حوزه‌های معتبر علوم دینی، دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی پیشرفته، خدمات و تولید با کیفیت، توسعه خویش را بر پایه سه محور «**مرکزیت تولید و نشر علوم و معارف دینی**»، «**شهر زیارتی در مقیاس جهانی**» و «**الگوی مدنیت اسلامی**» استمرار می‌بخشد.

این استان با استفاده از موقعیت جغرافیایی خویش، زیربناهای توسعه یافته، خدمات پیشرفته و توان‌های متعدد کلان‌شهر قم، ضمن مشارکت با تهران در ایفای برخی از وظایف ملی و منطقه‌ای، نقش تمرکززدایی ارتباطی از مرکز کشور را به خوبی ایفا می‌نماید.

کلان‌شهر قم به عنوان یکی از مراکز مقدس شیعیان جهان، شهری است پیشرفته و فارغ از فعالیت‌های غیرضروری که به همراه سایر نقاط آباد شهری و روستایی استان شبکه سکونتگاهی با شدت تمرکز کمتر نسبت به مراحل اولیه توسعه را شکل می‌دهند.

این استان در افق چشم‌انداز از نظام‌ها و تأسیسات تولیدی و خدمات پیشرفته برخوردار است. وجه غالب فعالیت‌های تولیدی این استان را «**صنایع با فناوری برتر، پاک و کم‌آبر**» و «**کشاورزی متمرکز و صنعتی**» شکل می‌دهند به گونه‌ای که ضمن استفاده منطقی از منابع طبیعی، توسعه پایدار را برای برخورداری نسل‌های آینده تضمین می‌نمایند.

تخصص‌ها و اولویت‌های توسعه استان

• **بخش خدمات توسعه یافته** و در راستای آن توسعه بخش‌های فرهنگی و زیارتی اصلی‌ترین و مهم‌ترین اولویت استان است. بارگاه مطهر حضرت معصومه (س) و مسجد مقدس جمکران به همراه حوزه‌های معتبر علوم دینی، مؤسسات متعدد آموزشی و تحقیقاتی باعث پیدایش ظرفیت‌ها و توانمندی‌های مذهبی و فرهنگی قابل توجهی برای استان شده‌اند.

۱

• **بخش صنعت استان** یکی از بخش‌های پیشرو و توانمند در اقتصاد استان است. افزایش قابل توجه سهم بخش مولد صنعت و معدن در تولید ناخالص استان در سال‌های اخیر نشانگر وجود زمینه‌های مساعد توسعه این بخش در استان است. بخش صنعت با توجه به توان‌های صنعت استان در عرصه ملی به‌عنوان **اولویت دوم توسعه** محسوب می‌گردد.

۲

• **توسعه فعالیت‌ها و افزایش محصولات کشاورزی** در سطح ملی و به تبع آن در سطح استانی از اهمیتی استراتژیک برخوردار بوده؛ بنابراین توسعه فعالیت‌های بخش کشاورزی به **عنوان اولویت سوم** ضمن تمرکز بر شیوه‌ها و الگوی کشت کم آب بر، بر توسعه کیفی و افزایش سطح تولید همراه خواهد بود.

۳

• استان قم با توجه به **موقعیت ترانزیتی و بر خورداری از منطقه ویژه اقتصادی سلفچگان**، می‌تواند نقش مهمی در بازرگانی خارجی و همچنین فعالیت‌های عمده‌فروشی (تهیه و توزیع کالا در سطح مناطق مرکزی کشور) داشته باشد. لزوم توسعه همه‌جانبه این فعالیت‌ها و هماهنگی آن با سایر فعالیت‌های اقتصادی، اعم از بخش‌های تولیدی و خدماتی استان در تدوین اهداف باید مورد توجه قرار گیرد.

۴

سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی

بسم الله الرحمن الرحيم

ایران اسلامی با استعدادهای سرشار معنوی و مادی و ذخائر و منابع غنی و متنوع و زیرساخت‌های گسترده و مهم‌تر از همه، برخورداری از نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزم راسخ برای پیشرفت، اگر از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است، پیروی کند نه تنها بر همه مشکلات اقتصادی فائق می‌آید و دشمن را که با تحمیل یک جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر این ملت بزرگ صف‌آرایی کرده، به شکست و عقب‌نشینی وا می‌دارد، بلکه خواهد توانست در جهانی که مخاطرات و بی‌اطمینانی‌های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانند بحران‌های مالی، اقتصادی، سیاسی و ... در آن رو به افزایش است، با حفظ دستاوردهای کشور در زمینه‌های مختلف و تداوم پیشرفت و تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی و سند چشم‌انداز بیست ساله، اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درون‌زا و برون‌گرا، پویا و پیشرو را محقق سازد و الگوئی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام را عینیت بخشد.

اکنون با مذاقه لازم و پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی که در ادامه و تکمیل سیاست‌های گذشته، خصوصاً سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و با چنین نگاهی تدوین شده و راهبرد حرکت صحیح اقتصاد کشور به سوی این اهداف عالی است، ابلاغ می‌گردد.

لازم است قوای کشور بی‌درنگ و با زمان‌بندی مشخص، اقدام به اجرای آن کنند و با تهیه قوانین و مقررات لازم و تدوین نقشه راه برای عرصه‌های مختلف، زمینه و فرصت مناسب برای نقش‌آفرینی مردم و همه فعالان اقتصادی را در این جهاد مقدس فراهم آورند تا به فضل الهی حماسه اقتصادی ملت بزرگ ایران نیز همچون حماسه سیاسی در برابر چشم جهانیان رخ نماید. از خداوند متعال توفیق همگان را در این امر مهم خواستارم.

سید علی خامنه‌ای ۲۹ بهمن ماه ۱۳۹۲

اقتصاد مقاومتی ۲

سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی

ابلاغی مقام معظم رهبری

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان قم
شهریور ۱۴۰۲

سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی

بسم الله الرحمن الرحيم

سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی

با هدف تأمین رشد پویا و بهبود شاخص‌های مقاومت اقتصادی و دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با رویکردی جهادی، انعطاف‌پذیر، فرصت‌ساز، مولد، درون‌زا، پیشرو و برون‌گرا ابلاغ می‌گردد:

۱. تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت‌آحاد جامعه در فعالیتهای اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری‌های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم‌درآمد و متوسط.

سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی

۲. پیشتازی اقتصاد دانش بنیان، پیاده سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به منظور ارتقاء جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش بنیان در منطقه.

۳. محور قرار دادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویت رقابت پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استانها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت های متنوع در جغرافیای مزیت های مناطق کشور.

۴. استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص های عدالت اجتماعی.

۵. سهم ببری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، بویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه.

سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی

۶. افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص.

۷. تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا).

۸. مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید.

۹. اصلاح و تقویت همه‌جانبه‌ی نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در تقویت بخش واقعی.

سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی

- ۱۰. حمایت همه جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارزآوری مثبت از طریق:
  - ▶ تسهیل مقررات و گسترش مشوق های لازم.
  - ▶ گسترش خدمات تجارت خارجی و ترانزیت و زیرساخت های مورد نیاز.
  - ▶ تشویق سرمایه گذاری خارجی برای صادرات.
  - ▶ برنامه ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی، شکل دهی بازارهای جدید، و تنوع بخشی پیوندهای اقتصادی با کشورها به ویژه با کشورهای منطقه.
  - ▶ استفاده از ساز و کار مبادلات تهاتری برای تسهیل مبادلات در صورت نیاز.
  - ▶ ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف.

سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی

۱۱. توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه‌ی اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج.

۱۲. افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور از طریق:

- ▶ توسعه‌ی پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان بویژه همسایگان.
- ▶ استفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از هدف‌های اقتصادی.
- ▶ استفاده از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای.

سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی

۱۳. مقابله با ضربه پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز از طریق:

- ▶ انتخاب مشتریان راهبردی.
- ▶ ایجاد تنوع در روش های فروش.
- ▶ مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش.
- ▶ افزایش صادرات گاز.
- ▶ افزایش صادرات برق.
- ▶ افزایش صادرات پتروشیمی.
- ▶ افزایش صادرات فرآورده های نفتی.

سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی

۱۴. افزایش ذخایر راهبردی نفت و گاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولید نفت و گاز، بویژه در میادین مشترک.

۱۵. افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.

۱۶. صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی‌سازی اندازه‌ی دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور و هزینه‌های زاید.

۱۷. اصلاح نظام درآمدی دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی.

سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی

۱۸. افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت.
۱۹. شفاف سازی اقتصاد و سالم سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیتها و زمینه های فسادزا در حوزه های پولی، تجاری، ارزی و ...
۲۰. تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه گذاری و اشتغال مولد و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه.
۲۱. تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان سازی آن بویژه در محیطهای علمی، آموزشی و رسانه‌ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی.

سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی

۲۲. دولت مکلف است برای تحقق سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی با هماهنگ سازی و بسیج پویای همه ی امکانات کشور، اقدامات زیر را معمول دارد:

▶ شناسایی و بکارگیری ظرفیت های علمی، فنی و اقتصادی برای دسترسی به توان آفندی و اقدامات مناسب.

▶ رصد برنامه های تحریم و افزایش هزینه برای دشمن.

▶ مدیریت مخاطرات اقتصادی از طریق تهیه طرح های واکنش هوشمند، فعال، سریع و به هنگام در برابر مخاطرات و اختلال های داخلی و خارجی.

۲۳. شفاف و روان سازی نظام توزیع و قیمت گذاری و روزآمدسازی شیوه های نظارت بر بازار.

۲۴. افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن.

اقتصاد مقاومتی ۲

آسیب شناسی برنامه های اقتصاد مقاومتی

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان قم
شهریور ۱۴۰۲

آسیب شناسی برنامه های اقتصاد مقاومتی (عامل ساختاری)

۱. نبود هم افزایی میان واحدها و سازمان های مختلف
۲. داشتن اختیارات کافی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان
۳. گرایش بانک های استان به ارائه تسهیلات در بخش های غیرمولد
۴. پایین بودن نسبت میانگین تسهیلات به منابع در بانک های تجاری
۵. تأثیر عوامل نهادی و گروه های ذی نفع متعدد در استان قم
۶. حضور نداشتن تمام متولیان و بازیگران توسعه در جلسات ستاد مقاومتی استان
۷. ضعف کار گروه های شورای برنامه ریزی در تهیه خوراک فکری برای ستاد فرماندهی
۸. ملتزم نبودن بانک های خصوصی به حمایت از تولید در سطح استان
۹. انباشت برنامه ها و اسناد در سطح استانی

آسیب شناسی برنامه های اقتصاد مقاومتی (عامل رفتاری)

۱. فهم نشدن صحیح اقتصاد مقاومتی میان مردم و متولیان

۲. نبود اراده قوی در برخی دستگاه‌های اجرایی

۳. گفتمان سازی و تبیین اقتصاد مقاومتی برای عموم جامعه

۴. نبود فهم مشترک از مبانی اقتصاد مقاومتی

۵. بی توجهی به بحث باورها در موضوع اقتصاد مقاومتی

۶. پایین بودن خلاقیت در خلق منابع

آسیب شناسی برنامه های اقتصاد مقاومتی (عامل محیطی)

۱. ضعف در مدیریت مالی منابع و بی انضباطی مالی در سیستم مالی کشور

۲. مشکل تأمین نقدینگی بنگاه‌ها

۳. ضبط واحدهای اقتصادی توسط بانکها به دلیل معوقات

۴. بالا بودن تعرفه‌های گمرکی مواد اولیه

۵. بالا بودن نرخ سود بانکی

۶. ناهمخوانی بودجه‌ریزی با برنامه‌های ملی و استانی

۷. سیستم‌های نظارتی مبتنی بر فعالیت‌های انجام‌شده بدون توجه به فعالیت‌های انجام نشده

جزوه باما

دانلود جزوات، نمونه سؤالات
و پروپونته‌های دانشگاهی

Jozvebama.ir

